

NŐJOGI CIVIL TABLÓ

Több évtizedes munka a nők és a gyerekek biztonságáért
NANE, PATENT és társszervezetei

NÓJOGI CIVIL TABLÓ

A kiadvány a Budapest Főváros VII. kerület Erzsébetváros
Önkormányzata támogatásával készült.

Összeállította: a NANE Egyesület és a PATENT Egyesület

Tervezte és tördelte: Szabó Csenge Katinka / Ockto Studio

Nyomta és kötötte: Pátria Nyomda Zrt.

© NANE Egyesület, PATENT Egyesület

NANE
NŐK A NŐKÉRT EGYÜTT
AZ ERŐSZAK ELLEN EGYESÜLET

**PAT
ENT**

TARTALOM

0_NANE EGYESÜLET

_ A KEZDETEK	7
--------------	---

1_EGYÉNI SEGÍTSÉGNYÚJTÁS

_1.1 A SEGÉLVONAL	11
_1.2 SZEMÉLYES ÜGYFÉLELLÁTÁS	14

2_KÖZÖSSÁGI SZINTŰ TEVÉKENYSÉGEK

_2.1 SZAKEMBERKÉPZÉSEK	17
_2.2 KIEMELT SZAKEMBERKÉPZÉSEK	20
_2.3 IFJÚSÁGI PREVENCIÓS PROGRAMOK	22
_2.4 TÁMOGATÓI ÉS ÖNSEGTŐ CSOPORTOK	24
_2.5 ÖNKÉPZÉS	27

3_TÁRSADALMI SZINTŰ TEVÉKENYSÉGEK

_3.1 KIADVÁNYOK	31
_3.2 MŰVÉSZETI PROGRAMOK ÉS KREATÍV INFORMÁCIÓS VIDEÓK	36
_3.3 TUDATFORMÁLÓ MEGMOZDULÁSOK	39
_3.4 ÉRDEKÉRVÉNYESÍTÉS A TÖRVÉNYALKOTÁSBAN	42

4_PARTNERSTERVEZETEK, TESTVÉRSZERVEZETEK, NŐVÉRSZERVEZETEK

52

KÖSZÖNTŐ

Az idén negyed évszázados működését ünneplő NANE Egyesület a rendszerváltást követő demokratikus átalakulás aktív szereplője. Tevékenységét a nők és a gyerekek védelmére, illetve az esélyegyenlőség megteremtésére fókuszálva az Egyesület a társadalmi felelősségvállalás és az emberi jogi küzdelmek szilárd bástyája mind hazai, mind nemzetközi szinten. A NANE huszonöt éves tevékenységének eredményeit a közös értékek mentén szerveződő civil szervezetekkel és informális csoportosulásokkal folytatott szoros együttműködés tette lehetővé. A közös gondolkodás, a nyílt párbeszéd és egymás támogatása nélkül a több évtizedes töretlen küzdelem fenntartása elképzelhetetlen lenne.

Ebben a kiadványban a NANE, a vele több mint egy évtizede együttműködő PATENT és további nőszervezetek rövid bemutatásán keresztül kívánunk megemlékezni az eddigi sikerekről, a különböző társadalmi összefogásban megvalósult projektekről. Az évforduló apropóján külön figyelmet szentelünk a kulisszák mögött zajló háttérmunka: a törvényalkotásban való érdekérvényesítés kihangosításának.

A kiadvánnyal köszönetet kívánunk mondani minden hazai és külföldi civil szervezetnek, pályázati szervnek, intézménynek, hatóságnak, szakembernek, a média képviselőinek és a felelős polgároknak, akik támogatásukkal és kitartó munkájukkal hozzájárultak a közös célok megvalósításához. Mindenekelőtt pedig kalapot kívánunk emelni valamennyi múltbeli és jelenlegi önkéntes elhivatottsága és áldozatos szerepvállalása előtt.

Köszönjük!

0_ NANE EGYESÜLET

NANE
NŐK A NŐKÉRT EGYÜTT
AZ ERŐSZAKELLEN EGYESÜLET

A KEZDETEK

1994. január. Harmincegy nő gubbaszt körben, a falnak támaszkodva egy bútorozatlan szobában a Várház körút egyik földszinti lakásában. Vegyes a társaság, különböző életkorú és hivatású nők vetik egymásnak vállukat a szűk térben. Érezhetően mindenki zavarban van kicsit, csendes duruzsolás tölti meg a szobát. Kisvártatva az egyik nő kihúzza magát, és a következő kéréssel fordul a jelenlévőkhöz: mindenki gondolja át, hogy van-e saját erőszak-története, és ha igen, ossza meg azt. Hirtelen nagy csend lesz. Senki nem mer megszólalni. Aztán lassan megindul a kör, és elhangzik egy-egy kurta, félénk történet. A vonakodó válaszokat és szemlesütött helyesbítéseket egyre inkább nyílt vallomások sora váltja fel, az elmesélt történetekből bátorságot merítve többen újrának is. A közel négy órás beszélgetés végére kijózanító körkép rajzolódik ki: a szobában ülő nők közül kivétel nélkül mindenkit ért már erőszak.

Ezzel a megrendítő közösségi élménnyel indult az 1994-ben frissen bejegyzett NANE Egyesület első nyilvános ülése. Az Egyesületet a Feminista Hálózat és egyéb informális szerveződések aktivistái alapították azzal a céllal, hogy segélyvonalat hozzanak létre a családon belüli erőszak női áldozatainak támogatására. Ez volt az első nyilvános ülés vezérelve is, amelyre az alapítók budapesti lámpaoszlopokra ragasztott felhívásokkal toboroztak leendő telefonos ügyelőket. A cél egy olyan vegyes összetételű női közösség kialakítása volt, amelynek tagjai saját tapasztalataikat átfogó elméleti és gyakorlati tudásanyaggal vegyítve hatékony támogatói lehetnek a segítségre szoruló nőknek. Az első csoportból végül huszonnégyen vettek részt azon az intenzív képzésen, amelyet a NANE meghívására belgrádi és zágrábi feminista csoportok szakemberei tartottak a meghívott szakértők már akkor évtizedes barátságot ápoltak a magyar nőmozgalmak szereplőivel. A dallamosabb, így könnyen megjegyezhető telefonszám adminisztrációs kálváriáját követően az új aktivisták rögtön pályába kezdtek: információs matricákat kezdtek gyártani, amiken a segélyvonalhoz kapcsolódó főbb tudnivalókat hirdették. A matricák pár nap alatt elárasztották egész Budapestet, megjelentek buszokon, villamosokon, kávézó asztalokon, női mosdók ajtajain, kirakati üvegek sarkaiban, orvosi rendelőkben. A Várház körüti főhadiszálláson hamarosan meg is csörrent a telefon, és a NANE Egyesület hivatalosan is megkezdte áldozatsegítő munkáját...

A NANE Egyesület 25 éve működik politikailag független, non-profit, közhasznú szervezetként. A NANE valamennyi tevékenységét, elvi és szakmai álláspontját a szervezet megalakulása óta **az emberi jogi megközelítés** határozza meg, vagyis a nők jogait emberi jogként kezeli. A nők elleni erőszakot strukturális és globális jelenséggént definiálja, ami nem ismer társadalmi, gazdasági és nemzeti határokat. Jelenléte a társadalomban a nők és a férfiak közötti hatalmi különbségek következménye, és a nemi alapú diszkrimináció szélsőséges formája; megszüntetése pedig a nők és a férfiak társadalmi egyenlőségének alapfeltétele. Ezek az irányelvek képezik a NANE Egyesület működésének alapját és szolgálnak origóként a szervezet céljainak és feladatainak kijelölésében. Az Egyesület széles spektrumon mozgó szakmai tevékenysége egyéni, közösségi és társadalmi szinten zajlik. Az egyéni segítségnyújtás bázisa az ingyenesen, minden hétköznap hívható segélyvonal, ami a családon belüli, párkapcsolati, és szexuális erőszak felnőtt és gyermek áldozatai számára nyújt támogatást. Ehhez kapcsolódik időszakosan a személyes ügyféllátás, amit az Egyesület különböző partnerszervezetekkel együttműködve valósít meg. A közösségi szintű tevékenységekbe sorolhatók a különböző szakmai képzések és prevenciók foglalkozások, támogató és önszorgító csoportok vezetése, illetve a szakmai utánpótlást biztosító önkéntesképzés. A társadalom egészét megszólító vállalkozások közé tartozik többek között a szakmai és információs kiadványok publikálása, könyvek gondozása, szemléletformáló megmozdulások, kampányok szervezése, szervezetek közötti együttműködések kezdeményezése, médiakampányok és sajtómegjelenések közzététele, állami, nemzetközi szervezeteknél való érdekérvényesítő tevékenység, és a vonatkozó jogszabályok és protokollok fejlesztése. A kiadvány első részében az Egyesület tevékenységeit – a teljesség igénye nélkül – e három fő pillér mentén bemutatva, egy-egy projektet kiemelve foglaljuk össze a NANE negyed évszázados munkáját.

1_ EGYÉNI SEGÍTSÉGNYÚJTÁS

1.1 — A SEGÉLYVONAL

1.2 — SZEMÉLYES ÜGYFÉLELLÁTÁS

1.1 A SEGÉLYVONAL

„A SEGÉLYVONAL SZÁMUNKRA EGY ERKÖLCSI ÁLLÁSFOGLALÁS. MI IGENIS KIMONDJUK, HOGY SENKINEK NINC S JOGA BÁNTALMAZNI MÁSOKAT.”

**25 000
HÍVÁST
FOGADTUNK**

1994-ben a telefonos segélyvonal igénye hívta életre a NANE Egyesületet, fenntartása és szakszerű működtetése a mai napig a szervezet központi tevékenységének számít. A minden hétköznap, ingyenesen hívható tematikus segélyvonal a nők elleni férfi-erőszakkal, a nők elleni erőszakhoz kapcsolódó gyerekbántalmazással és szexuális erőszakkal, illetve incestussal kapcsolatban fogadja áldozatok, hozzátartozók és segítők, valamint segítő szakemberek hívásait. A vonal a nők elleni erőszak elleni hatékony fellépés első lépését nyújtja: öntudatébresztő, információmegosztó segítő beszélgetést. Ezen beszélgetések célja a hívó helyzetének és erőforrásainak feltérképezése, lehetőségeinek és szükségleteinek felmérése, a bántalmazás természetrajzána k megismertetése, valamint a nők elleni erőszakraól az áldozatokban is élő tévhitek és mítoszok elosztatása. A segélyvonalon képzett önkéntes segítők dolgoznak, akik tisztában vannak az erőszak komplex társadalmi és kulturális beágyazottságával. Foglalkoznak a nők elleni erőszak minden formájával, legyen az lelki, szóbeli, fizikai, szexuális vagy gazdasági erőszak. A vonal szigorú alapelvek mentén működik: az érintettek fizikai és érzelmi biztonsága a legfontosabb szempont. A segítők teljes titoktartást biztosítanak a hívó számára és hisznek az áldozatoknak.

A segélyvonal az egyéni segítségnyújtáson keresztül az Egyesület hitelességének letéteményese, hiszen folyamatos kapcsolatot biztosít a nők elleni erőszakraól szóló elméleti szaktudás és a nők mindennapos személyes tapasztalatai között. Az érintettekkel

való beszélgetések alapján a segítő szakemberek képessé válnak különböző minták és trendek beazonosítására, illetve első kézből kapnak visszajelzéseket az intézmények működéséről és az ellátórendszer valóságáról. A hívók tapasztalatai pótolhatatlan információs forrást biztosítanak a szakembereknek, akik a hallottakat egyéni és társadalmi szinten is képesek lesznek hasznosítani: a visszatérő (esetenként akár helyspecifikus) tapasztalatok megosztásával hidat tudnak képezni a hívók között; illetve a különböző mintákat felismerve hasznos tanácsokkal képesek szolgálni, és fel tudják készíteni a hívókat, hogy mire számíthatnak bizonyos jogi, hatósági, intézményi eljárások során. A segélyvonal fenntartásával tehát a NANE folyamatosan rajta tartja az ujját a nők elleni erőszak jelenségének üttörén.

**1994 FEBRUÁRJA ÓTA ÜZEMELŐ NANE
SEGÉLYVONALRA ÉVENTE TÖBB, MINT 1000
BÁNTALMAZÁSSAL KAPCSOLATOS HÍVÁS
ÉRKEZIK.**

06-80-505-101

hétfő, kedd, csütörtök, péntek: 18.00–22.00

szerda: 12.00 – 14.00

„LELKI TÁMASZT KAPTAM, ERŐT ADTAK, HOGY NEM VAGYOK EGYEDÜL. TANÁCSOT KAPTAM ARRÁ AZ IDŐSZAKRA, AMÍG NEM TUDTAM KÉT GYERMEKEMEL ELJÖNNI EGY BÁNTALMAZOTT HÁZASSÁGBÓL, ÉS ARRÁ, HOGYAN JÖJJEK EL. HITET ADTAK, HOGY VAN KIÚT, VAN ÚJRAKEZDÉS, ÉS NEM VELEM VAN A PROBLÉMA.”

“HITTEK NEKEM ÉS KOMOLYAN VETTÉK A SEGÍTSÉGGÉRÉSEMET. NEM ÉREZTEM MAGAM EGYEDÜL ÉS TEHETETLENNEK, MERT VOLTAK „SZÖVETSÉGESEIM”, AKIK TÁMOGATTAK „

„SEGÉLYVONALAS ÜGYELŐVÉ VÁLNI KEMÉNY ÉS HOSSZADALMAS FELADAT: AZ ÖNKÉNTESKÉPZÉS ELVÉGZÉSE UTÁN A MENTORUNK SZÁRNYAI ALATT MÉG KÖRÜLBELÜL 1-2 ÉVNYI HOSPITÁLÁST, GYAKORLÁST, ÉS FOLYAMATOS „ÖN-MUNKÁT” KELL VÉGEZNI. EZ NEM VÉLETLENÜL VAN ÍGY. A FELELŐSSÉG HATALMAS, HISZEN AZ ÁLDOZATOK BELÉNK FEKTETIK BIZALMUKAT LEGSÉRÜLÉKENYEBB PILLANATAIKBAN, AMIKOR A VONALAT HÍVJÁK. NAGYON SZERENCSÉS ÉS BÜSZKE VAGYOK, HOGY EZT A MUNKÁT VÉGEZHETEM.”

1.2 SZEMÉLYES ÜGYFÉLELLÁTÁS

Pályázati finanszírozással, társszervezeti együttműködések kerekei között, vagy akár vállalati hozzájárulással a NANE Egyesület többször teremtett lehetőséget arra, hogy a segélyvonal fenntartása mellett egyéb személyes ügyfélellátásra fókuszáló projekteket is kezdeményezzen vagy támogasson. Az egyéni segítségnyújtás terén az egyik legjelentősebb egy 2005-ben indult, kísérleti célú szolgáltatás volt, mely a nők elleni erőszak áldozatainak integrált ellátását vállalta. Az integrált ügyfélellátás lényege, hogy szoros együttműködést biztosít a bántalmazottat ellátó különféle szakemberek között, egyszerre elősegítve az bántalmazott (ügyfél), valamint az adott szakemberek megfelelő támogatását. Ez a program tíz egyéni esetet követett nyomon, és minden ügyfelet egy jogász, egy pszichológus és egy szociális munkás támogatott. Az **integrált ügyfélellátás** gyakorlatának alapelve, hogy a partnereket egyenrangúként kezeli, és azok szoros együttműködésére épít. Ebben a modellben az ügyfél és segítők ugyanolyan hangsúlyos szerepet kapnak. Azok a bántalmazottak, akik részt vettek az integrált programban, aktívan be tudtak kapcsolódni saját ügyük intézésébe, így jóval öntudatosabban és bátrabban tudtak küzdeni az igazságukért és a biztonságukért.

Különösen ambiciózus projekt volt továbbá az a 2010-ben indult **vészjelző program**, ami egy brit telekommunikációs vállalat anyagi támogatásával, helyi vagyonvédő és bűnmegelőzési szervek aktív részvételével, egy GPS nyomkövetésre specializálódó cég közreműködésével és a NANE szakmai irányításával valósult meg. A program célja az volt, hogy egy még tesztfázisban lévő, mobil vész hívó készülék segítségével növelhetővé váljon a párkapcsolaton belüli erőszak áldozatainak biztonsága. A programba olyan nők kerülhettek be, akik különösen kiszolgáltatott helyzetben voltak. A résztvevők egy gyufásdoboz méretű készüléket

kaptak, ami egy gomb megnyomásával vészjelzést küldött egy diszpécser központba, ahol az ügyeletesek meg tudták határozni a segélykérő földrajzi koordinátáit. A készülék mellett folyamatosan rendelkezésre állt a NANE egyik szakembere is, aki szükség esetén támogatást biztosított az áldozatoknak: meghallgatta őket, tanácsot adott, bíróságra, rendőrségre kíserte őket, sőt, még gyerekfelügyeletben is segített. A NANE elkötelezett szociális munkása a projekt ideje alatt szinte állandóan, éjjel-nappal rendelkezésre állt. Ahogy visszaemlékezve ő maga fogalmaz:

**„NEM A SZOCIÁLIS MUNKÁS MIVOLTOM VOLT AZ ELSŐD-
LEGES, HANEM HOGY EGY OLYAN NŐ VAN MELLETTÜK, AKI
ÉRTI AZT A HELYZETET, AMIBEN ÉPPEN VANNAK, MEG TUDJA
ŐKET HALLGATNI, NEM HIBÁZTATJA ŐKET, NEM GONDOLJA,
HOGY ŐK VALAMI ROSSZAT CSINÁLTAK.”**

Ez a program a magyar civil-, állami- és magánszférában dolgozó szervezetek összefogásának egyik ritka példája.

2 KÖZÖSSÉGI SZINTŰ TEVÉKENYSÉGEK

2.1 — SZAKEMBERKÉPZÉSEK

2.2 — KIEMELT SZAKEMBERKÉPZÉSEK

2.3 — IFJÚSÁGI PREVENCIÓS PROGRAMOK

2.4 — TÁMOGATÓI ÉS ÖNSEGÍTŐ CSOPORTOK

2.5 — ÖNKÉPZÉS

2.1 SZAKEMBERKÉPZÉSEK

„A SEGÍTSÉGET NEM KELL KIÉRDEMELNI. A SEGÍTSÉG JÁR.”

Az egészségügytől a büntetővégrehajtásig a szakemberek munkáját Magyarországon teljes eszköztelenség jellemzi, amikor a párkapcsolati erőszak áldozataival találják szembe magukat. A NANE szakemberképzései erre az eszköztelenségre biztosítanak megoldásokat. A NANE Egyesület büszke arra, hogy indulása óta számos, különféle területeken tevékenykedő szakember csatlakozott a szervezethez, hidat képezve ezzel az itthon gyakran laikusnak címkézett civil szektor és a magyar ellátórendszer szakszférája között. A bántalmazottak érdekeit szem előtt tartva az Egyesület mindenkor célja, hogy a megfelelő alapképzés hiányában iránymutatást adjon a szakembereknek a trauma-és ügyfélfókuszú ellátási gyakorlat kialakítására és következetes alkalmazására.

Megalakulása óta a NANE folyamatosan törekszik arra, hogy nemzetközi jó gyakorlatokon és helyi tapasztalatokon alapuló szaktudását a nők és gyerekek biztonságáért felelős valamennyi szakterület számára elérhetővé tegye. Az Egyesület elhivatottságát tükrözi, hogy az illetékes hatóságokkal való szakmai együttműködés biztosításához többször saját vagy pályázati forrásokból szerzett támogatást, a szakemberképzéseket az Egyesület képzői pedig gyakran önkéntes munkában végezték. A NANE mind a tervezésben, mind a megvalósításban a tapasztalatok összevetésére, a megszerzett ismeretek szintézisére törekszik a szakképzések területén. A szakmai fókusz pontosítása és a hatékonyság maximalizálása érdekében kulcsfontosságúnak tartja az adott szakterületek egy-egy képviselőjének aktív bevonását a képzések tervezésébe és kivitelezésébe egyaránt.

„AHOGY VALAMENNYI TEVÉKENYSÉGÜNKBEN, ÚGY A SZAKEMBERKÉPZÉSEINK SORÁN IS ELENGEDHETETLEN A TÜRELEM ÉS AZ ELFOGADÁS AZZAL KAPCSOLATBAN, HOGY MILYEN NEHÉZ ENNEK A TUDÁSANYAGNAK A FELDOLGOZÁSA. BIZALOMRA ÉS KÖLCSÖNÖS EMPÁTIÁRA TÖREKSZÜNK, HISZEN KÉPZÉSEINKEN A RÉSZTVEVŐK ÉRTÉKRENDJE ALAKUL ÁT.”

Az Egyesület az országban elsőként, már a 2000-es évek elején is olyan tematikus módszertan kialakításának szükségességét hangsúlyozta, amely felkészíti az egészségügyi, hatósági és szociális szakembereket arra, hogy miként dolgozzanak együtt bántalmazott nőkkel és gyerekekkel, akik gyakran trauma túlélői. A szakemberek képzését célzó fejlesztések terén kiemelt jelentőségű az a 2004 és 2008 között megvalósult projekt, melynek célja egy bevált gyakorlaton alapuló, szakmákat összefogó képzési program kidolgozása volt, ami hatásos eszközként működhet a családon belüli és párkapcsolati erőszak megelőzésében. Finn, német, francia, olasz, osztrák és cseh partnerekkel közösen az Egyesület a prevencióban, egészségügyben és szociális ellátásban érintett szakembereknek állított össze speciális képzési anyagot. Ezt követően 2008-ban a NANE és partnerszervezete, a PATENT, alapítványi támogatással egy olyan munkacsoport megalkotását kezdeményezte, melyben számos különböző terület szakemberei működtek együtt a párkapcsolati erőszak elleni fellépés rendszerszintű hibáinak feltárásában és megoldások megfogalmazásában. A példátlan szakmai összefogásban megvalósult program jogászoknak, gyermekvédelmi szakembereknek, rendőröknek, pszichológusoknak, igazságügyi pszichológus szakértőknek és a szociális ellátórendszer munkatársainak biztosított átlátható és gyakorlatorientált **módszertani útmutatót** a nők elleni erőszak áldozatainak védelmére és az az elkövetők hatékony felelősségre vonására.

„MINDEN TÚLZÁS NÉLKÜL ÉLETEM EGYIK LEGFONTOSABB 15 ÉVE VOLT EZ AZ IDŐSZAK, AHOL A PROFESSZIONÁLIS SZAKEMBERSÉGEM TUDOTT TALÁLKOZNI EGY OLYAN FAJTA MEGKÖZELÍTÉSEL, AMIRŐL AZT GONDOLOM, HOGY VALÓBAN ARRA A KÉRDÉSRE ÉS ARRA A PROBLÉMÁRA REAGÁL, AMIT AZ ÜGYFELEK HOZNAK, ÉS SEMMIFÉLE ÁLDOZATHIBÁZTATÁST NEM TÚR.”

25 éves működése alatt az Egyesület számos különböző szakmát képviselő csoportoknak tartott képzéseket. Képzett rendőröket, bírókat, pedagógusokat, pszichológusokat és szociális munkásokat egyaránt. A képzések népszerűségét és azok szükségességét a tanfolyamot elvégző szakemberek anonim visszajelzései is igazolják. Ahogy azt az egyik képzést elvégző rendőr tömören megfogalmazta: „Minden járőrnek és ügyeletesnek részt kellene vennie egy ilyen képzésen.”

2.2_KIEMELT SZAKEMBERKÉPZÉSEINK

1—HARMINC ÓRÁS KÉPZÉS AZ ÁLDOZATOKKAL TALÁLKOZÓ SZAKEMBEREKNEK

A szociális szférában dolgozó szakemberek gyakran találkoznak érintettekkel, de jellemzően nem kapnak megfelelő képzést a családon belüli erőszak áldozatainak a hatékony segítségéhez. A képzésen olyan módszereket és eszközöket adunk át, melyek maximálisan figyelembe veszik az érintettek speciális szükségleteit, élethelyzetét, nehézségeit, és az emberi jogi szemléleten alapuló nemzetközi jó gyakorlatokat is. A képzés végére a résztvevők ismereteket szereznek többek között az ügyfelek emberi jogairól, a nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés és a párkapcsolati erőszak összefüggéseiről, az erőszak felismeréséről, hatékony szakmai kezeléséről, konkrét segítő technikákról és a hazai releváns jogszabályokról.

2—HARMINC ÓRÁS SZAKEMBERKÉPZÉS PSZICHOLÓGUSOKNAK

A továbbképzés célja, hogy felkészítse a pszichológusokat a párkapcsolati erőszaknak kitett kliensek támogatására, megerősítésére. Az egyetemi képzés és a továbbképzések során kevés és szórványos információk szerezhetők a párkapcsolati erőszak áldozatainak a segítségéről, ezen a tanfolyamon azonban komplex elméleti és gyakorlati képzést kapnak a résztvevők a felismeréshez és a hatékony segítséghez. A képzés végére a résztvevők ismereteket szereznek többek között a párkapcsolati erőszak természetrajzáról és a nők elleni erőszak társadalmi beágyazottságáról és a gyerekekre gyakorolt hatásáról. Megismerik a párkapcsolati erőszak hosszútávú lelki hatásait, képet kapnak az érintettek speciális szükségleteiről és a hatékony segítségnyújtás módjairól.

3—HARMINC ÓRÁS SZAKEMBERKÉPZÉS A PROSTITÚCIÓ ÉS AZ EMBERKERESKEDELEM ÁLDOZATAIVAL VALÓ SEGÍTŐ MUNKÁRÓL

A képzés célja a rendvédelemben dolgozók, valamint a szociális, egészségügyi és gyermekvédelmi területen dolgozó segítő szakemberek képessé tétele a szexuális kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelem, valamint a prostitúció elleni hatékony fellépésre, az áldozatok felismerésére, támogatására, különös tekintettel a gyermekprostitúcióra. A képzés résztvevői gyakorlati tudnivalókat sajátítanak el a szervezett szexuális kizsákmányolás áldozataival folytatott hatékony rendőri és segítői munkáról, részletes betekintést kapnak a felnőtt prostitúció, a szexuális kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelem és a gyermekprostitúció emberi jogi vonatkozásaiba és megismerik az érintett témák jogszabályi hátterét.

4—HARMINC ÓRÁS KÉPZÉS FIATALOKKAL DOLGOZÓ SZAKEMBEREKNEK

A párkapcsolati erőszak több szempontból is megjelenhet az iskolában és dolgozhat vele a pedagógusoknak, fiatalokkal foglalkozó szakembereknek: a diákok egy részének a szülei között zajlik erőszak; egy másik részük pedig a saját párkapcsolatában lehet érintett. Ez a képzés mindkét témával foglalkozik, és segítséget nyújt ezek megfelelő kezeléséhez, ezen túl pedig preventív hatással bír a (még) nem érintett fiatalokra. A képzés során a résztvevők sok feladatot maguk is kipróbálnak, ezzel a saját, egyenlő párkapcsolatról alkotott elképzeléseiken is dolgoznak.

2.3_IFJÚSÁGI PREVENCIÓS PROGRAMOK

A NANE közel tizenöt éve foglalkozik aktívan gyerekeknek és kamaszoknak szóló prevenciós programokkal, hiszen a fiatalok védelme és az erőszakmegelőzés az Egyesület egyik kiemelt témája. A családon és partnerkapcsolaton belüli erőszakban a tizenévesek ugyanúgy érintettek, mint a felnőttek. Életkoruknál fogva, illetve anyagi és lakhatási függőségük miatt ez a korcsoport fokozottan kiszolgáltatottnak számít. Éppen ezért a NANE minden évben egyre több energiát fektet a kifejezetten fiataloknak szóló képzések kidolgozásába és a programok megvalósításába.

**KÖZEL 5000
FIATALNAK
TARTOTTUNK
MEGELŐZŐ
FOGLALKOZÁST**

A **Beszélg velem!** elnevezésű program abból a tapasztalatból indult ki, hogy az otthoni környezetükben párkapcsolati erőszakot észlelő és megélő gyerekek negatív élményeiket elsősorban nem a felnőttekkel, hanem a kortársaikkal osztják meg. A nemzetközi együttműködés eredményeként megvalósult program éppen ezért többek között abban nyújt támogatást, hogy a gyerekek felismerjék, ha egy kortársukat bántalmazza. A program során a gyerekek megtanulják támogatni egymást, illetve különböző eszközöket kapnak arra, hogy a történeteket hogyan közvetítsék biztonságosan a felnőtteknek. A **Beszélg velem!** foglalkozásait a sokszínűség és az interaktivitás jellemzi. A programban résztvevő gyerekek animációs filmek elemzésével, rajzos feladatokkal, mozgás-, és szociometria gyakorlatokkal, szituációs játékokkal vagy éppen népszerű dalszövegek feldolgozásával tanulják meg felismerni a bántalmazásra figyelmeztető jeleket, és kapnak eszközöket a kortársaik támogatására.

Nemzetközi együttműködésben és éveken át tartó tervezési, tesztelési és értékelési folyamat eredményeként született meg a **Szívdobbanás program**, melynek célja a fiatalok közti párkapcsolati erőszak megelőzése. A program iránti igényt maguk a fiatalok

fogalmazták meg egy szintén országokat összefogó projekt kapcsán, amely a szülők között fennálló bántalmazó kapcsolat gyerekekre gyakorolt hatásával foglalkozott. Az első komoly párkapcsolataikat megélő fiatalok a tapasztalathiány és a téves információk miatt különösen veszélyeztetettek a bántalmazás szempontjából, a tinik az őket körülvevő felnőtteknek azonban ritkán beszélnek az elszenvedett erőszakról. Erre a problémára kínál megoldásokat a *Szívdobbanás* program, amit a NANE képzett munkatársai 2007 óta tartanak rendszeresen középiskolás korú fiataloknak. A program elsődleges célja, hogy információt biztosítson a párkapcsolati erőszak formáiról és körülményeiről, illetve irányt mutasson ahhoz, hogy miként lehet felismerni és elkerülni az erőszakos kapcsolatokat. A foglalkozások vezetői olyan módszerekkel dolgoznak, melyek a bizalom és kölcsönös tisztelet légkörének megteremtése után bátorítani tudják a fiatalokat az érzéseik, véleményük és világnézetük szabad kifejezésében. A foglalkozások változatosak, színesek, interaktívak és játékosak. A közös munka során a fiatalok képet kapnak arról, hogy milyen a jól működő, kölcsönös tiszteleten alapuló párkapcsolat, és megtanulják, miként tudnak bajba jutott kortársaiknak segíteni. A több mint egy évtizede futó *Szívdobbanás* sikerét tanúsítja, hogy minden évben egyre nagyobb az érdeklődés a program iránt, a foglalkozásokat Budapesten kívül is számos vidéki településről hívják meg.

„HA AZ ÉN TINIKOROMBAN ELJÖTT VOLNA VALAKI ARRÓL BESZÉLNI A GIMIBE, HOGY MIK A KONTROLLÁLÁS JELEI EGY PÁRKAPCSOLATBAN, VAGY HOGY MI AZ A VALÓDI SZEXUÁLIS BELEEGYZÉS, ÉS HOGY JOGOM VAN ÖNÁLLÓAN DÖNTENI A TESTEMRŐL-LELKEMRŐL, VALÓSZÍNŰLEG KEVESEBB ROSSZ ÉLMÉNY ÉRT VOLNA, MERT ELŐBB FELISMERTEM VOLNA A BÁNTALMAZÁS FIGYELMEZTETŐ JELEIT. NAGY ÖRÖM, HOGY ÉN LEHETEK MOST EZ A VALAKI A FIATALOK SZÁMÁRA, AMIKOR SZÍVDOBBANÁST TARTUNK A SULIKBAN. IMÁDOM HALLGATNI A GONDOLATAIKAT A TÉMÁRÓL, NAGYON NYITOTTAK ÉS ÉRDEKLŐDŐEK. LÁTHATÓAN IGÉNYLIK, HOGY LEGYEN SZÓ MINDERRŐL.”

2.4_TÁMOGATÓI ÉS ÖNSEGÍTŐ CSOPORTOK

A túlélőknek szánt, speciális szolgáltatások biztosítása a NANE egyik meghatározó tevékenységi köre. A támogató és önszegítő csoportoknak létfontosságú szerepe van a nők elleni erőszak felszámolásáért folytatott küzdelemben és a párkapcsolati erőszak elleni fellépésben. Ezek a szolgáltatások lehetőséget biztosítanak az érintetteknek, hogy képzett munkatársak támogatása mellett kapcsolatba léphessenek más túlélőkkel, és egymást erősítve szabaduljanak meg a bántalmazó kapcsolatok romboló hatásától. A csoportfoglalkozások biztonságos teret kínálnak a személyes kötődések kialakításához, amelyben beszélni tudnak a gyakran kimondhatatlannak érzett élményekről. Ez a gyakorlat megszilárdítja a túlélőket abban a tudatban, hogy tapasztalataikkal nincsenek egyedül, és hogy a családon belüli és párkapcsolati erőszak társadalmi probléma.

Az **Erő a változáshoz** program a párkapcsolati erőszak túlélőinek tapasztalatára és ötleteire épülve, öt európai női partnerszervezet többéves közös munkája eredményeként jött létre 2008-ban. A hosszan érlelt módszertan alapján kidolgozott program olyan nőknek szól, akik bántalmazó kapcsolatukból kikerülve próbálják visszaépíteni önbecsülésüket, és próbálnak túllépni a szégyen, a bűntudat, az elszigeteltség és a magány érzésének romboló hatásán. A tizenkét alkalmas foglalkozás során a résztvevők eszközöket kapnak arra, hogy miként gyakoroljanak asszertívabb, önérvényesítőbb viselkedést, megtanulják a bántalmazáshoz kapcsolódó erős érzelmek kezelését, mint például a düh, a gyász vagy a félelem; illetve képessé válnak pontosan beazonosítani a bántalmazó kapcsolatok figyelmeztető jeleit. A foglalkozások során a csoportvezető támogatásával a nők kölcsönös bizalmon alapuló, biztonságos légkört teremtenek, a személyes történetek megosztásával felismerhetik a tapasztalatok közti összecsengéseket, és olyan stratégiákat tanulhatnak, amikkel leküzdhetik a még fennálló problémákat.

A NANE minden évben indít *Erő a változáshoz* csoportfoglalkozást, amit saját erőforrásokból, illetve pályázati támogatásokból valósít meg. A tudásátadást szorgalmazva és a fenntartható segítő közegek kialakítását támogatva pedig külön figyelmet szentel a képzők képzésére is, aminek során az Egyesület munkatársai egy intenzív tanfolyam keretei között különböző szakembereket tanítanak meg *Erő a változáshoz* csoportok vezetésére.

„TUDATOSABB LETTEM, ÓVATOSABB ÉS KÖRÜLTEKINTŐBB, ÉS BÁR NEM TERVEZHEŐ MÉG ELŐRE AZ ÉLETEM, DE KISZÁMÍTHATÓBB LETT. MEGTANULTAM HOGYAN LEGYEN ASSZERTÍV A KOMMUNIKÁCIÓM, HOGY NE BÍZZAK MINDENKIBEN ÉS MINDENBEN FELTÉTEL NÉLKÜL, HOGY KIÁLLJAK MAGAMÉRT. TALÁN MEGKOCKÁZTATOM, EZEK A KÉPESSÉGEK ELENGEDHETETLENENK A TÚLÉLÉSHEZ.”

„VOLT OLYAN IDŐSZAK, AMIKOR AZ ÉLETEMET KÖSZÖNHETTEM A NANE-NAK ÉS EZÉRT MINDIG HÁLÁS LESZEK.”

A NANE külön foglalkozik a gyermekkori szexuális abúzus áldozatainak támogatásával is. A 2018-ban elindult csoportfoglalkozásokat az Egyesület egyik tagja által kezdeményezett projekt, a **MUSZÁJ Munkacsoport** honlap vezette be, ami Magyarországon elsőként nyújtott segítséget a gyermekkori bántalmazás felnőtt túlélőinek. Az online bárki számára elérhető tudástár átfogó információs forrást biztosít a jelenség fogalmáról, az erőszak tüneteiről és következményeiről, a gyógyulás lehetőségeiről, illetve támogatokat ad a segíteni vágyó laikusoknak és a szakembereknek egyaránt. A NANE gyermekkori abúzus túlélőknek indított csoportja olyan nőknek ad támogatást, akik gyerekként szexuális visszaélést szenvedtek el. A szakértői vezetéssel működő foglalkozás módszertana a nemzetközi jógyakorlatok mellett egy informális, kizárólag túlélőket tömörítő csoport két év alatt felhalmozott tapasztalatára épít, és olyan, tematikus egységekre oszlik, mint például a tünetek és azok kezelése; a trauma hatása az agyra, az érzelmek és a test meghatározottságai vagy szükségletek és igények kifejezése.

„EZ A 12 HÉT GYÖKERESEN MEGVÁLTOZTATOTT. MÁR 18 ÉVE TUDATOSAN FOGLALKOZOM AZZAL, HOGY AZ ABÚZUS OKOZTA „SEBEIM” BEGYÓGYULJANAK, ÉS MOST KIDERÜLT SZÁMOMRA, HOGY TÉVHITEK SORA ÁLLT EDDIG AZ UTAMBAN. ALAPFOGALMAK KERÜLTEK A HELYÜKRE BENNEM. MÁRA TISZTÁBBAN LÁTOK A TÉMÁBAN. HÉTRŐL-HÉTRE ÉREZTEM, HOGY EGYEDÜL NEM TUDTAM VOLNA ILYEN INTENZÍV LÉPÉSEKET TENNI. MEGKÖNNYEBBÜLTEM ÉS MEGERŐSÖDTEM.”

2.4_ÖNKÉNTESKÉPZÉS

**„A NANE ÖNKÉNTESKÉPZÉSÉN SZERZETT TUDÁS ÉS TAPASZTALAT FENEKES-
TŐL FELFORGATTA A VILÁGOMAT. AZ ÉLETEM MÁR SOSEM LESZ OLYAN, MINT
AMILYEN VOLT. ÉS EMIATT RENDKÍVÜL BOLDOG VAGYOK.”**

**„A NANE ÖNKÉNTESSEG ÁLTAL VÁLT LEHETŐSÉGEM ARRRA, HOGY SEGÍTSEK
MÁSOKNAK KIKERÜLNI OLYAN ÉLETHELYZETEBŐL, AMIKBEN ÉN MAGAM IS
BENNE VOLTAM.”**

A NANE működése elképzelhetetlen lenne önkénteseinek fáradhatatlan munkája nélkül. Megalakulása óta több száz önkéntes munkatárs fordult meg az Egyesületben, akik évről évre szabadi-dejük jelentős részét áldozzák a nők elleni erőszak megszünteté-sének ügyéért.

Egyesületünk minden évben meghirdeti önkéntesképző prog-ramját, aminek elsődleges feladata az utódképzés biztosítása és a megszerzett tudás átörökítése. Az elmúlt évtizedek alatt a kép-zés módszertana folyamatosan fejlődött: az új belső igényekhez és a megváltozott külső körülményekhez igazodva formálódott. A programot az állandó minőségbiztosítás, a szakmai és mód-szertani tapasztalatok arányos ötvözése határozza meg. Sikerét és jelentőségét bizonyítja, hogy a képzés mára közbeszéd tárgya lett, és a NANE berkein kívül is elismeréssel nyilatkoznak róla.

Az önkéntesképzés egy nyolchetes elméleti és legalább huszon-nég órás gyakorlati blokkból áll, sikeres elvégzése az Egyesü-letben végezhető legtöbb önkéntesmunka feltétele. A képzési programba való csatlakozást kiscsoportos foglalkozások keretein belül tartott önkéntes-szűrés előzi meg, ahol az Egyesület gyakor-

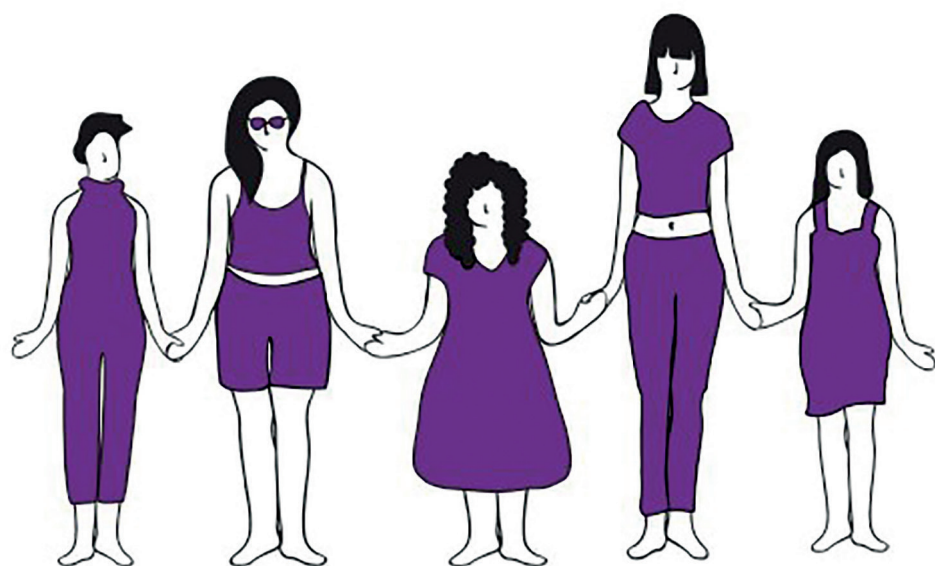
120KÉPZÉS
SEGÍTŐKNEK ÉS
SZAKEMBEREKNEK

lott aktivistái különböző interaktív feladatokon keresztül mérik fel a jelentkezők alkalmasságát. A NANE az Egyesület kapacitásától függően, és a magas minőséget szem előtt tartva, évente 12-15 nő képzését biztosítja, akik később segélyvonalas ügyelőként és/vagy aktivistaként vállalnak feladatokat a szervezetben. Ahogy a NANE valamennyi tevékenységét, úgy az önkéntesképzést is áthatja a társadalmi és emberi jogi tudatosság, a képzés a nők elleni erőszakot strukturális jelenséggént és más társadalmi szintű elnyomásokkal összefüggésben vizsgálja.

Az önkéntesképzéshez szorosan kapcsolódva a NANE több mint tizenöt éve tart fent mentorprogramot, ami a frissen végzett önkéntesek szervezetbe való integrálódását segíti. A mentorok egy éven át támogatják aktívan az új önkénteseket: a folyamatos szakmai tanácsadás mellett segítenek nekik megbirkózni a feladatok érzelmi kihívásaival is és a megszerzett tudás mentális terhével is.

A NANE önkéntesképzésének súlyáról, és a megszerzett tudás kettős természetéről Egyesületünk egyik mentora így fogalmazott:

„MINDIG BAJBAN VAGYOK, AMIKOR NŐK AZT KÉRDEZIK TŐLEM, HOGY SZERINTEM JELENTKEZZENEK-E A NANE ÖNKÉNTESKÉPZÉSÉRE. AZT SZOKTAM MONDANI NEKIK, HOGY ÉRDEMES ALAPOSAN MÉRLEGELNIÜK, HOGY KÉSZEN ÁLLNAK-E ARRA, HOGY KAPJANAK EGY OLYAN SZEMÜVEGET, EGY OLYAN ÚJ LÁTÁSMÓDOT, AMI ALAPVETŐEN BEFOLYÁSOLNI FOGJA A KÉSŐBBIEKBEN A MAGUKHOZ ÉS A VILÁGHOZ VALÓ VISZONYUKAT. MEGVÁLTOZTATHATJA ŐKET, MEGVÁLTOZTATHATJA, AMIT ÉS AHOGYAN ÉRZÉKELNEK. A TUDÁST, AMIT A KÉPZÉS SORÁN EL FOGNAK SAJÁTÍTANI, NEM LEHET MEG NEM TÖR-TÉNTTÉ TENNI, NEM LEHET NEM TUDOMÁST VENNI RÓLA, VAGY NEM LEHET NEM HASZNÁLNI. ÉS EZ A MINDENNAPOKBAN NAGY KIHÍVÁS LEHET. SZERINTEM NANE-SNAK LENNI NEM EGY KÖNNYŰ ÚT, DE AZ IS BIZTOS, HOGY A TÉMA KAPCSÁN NEM LESZNEK TÖBBÉ EGYEDÜL. BEKERÜLHETNEK EGY BIZTONSÁGOS ÉS TÁMOGATÓ KÖZEGBE. EZ A SISTERHOOD.”

3 — TÁRSADALMI SZINTŰ TEVÉKENYSÉGEK

3.1 — KIADVÁNYOK

3.2 — MŰVÉSZETI PROGRAMOK ÉS KREATÍV INFORMÁCIÓS VIDEÓK

3.3 — TUDATFORMÁLÓ MEGMOZDULÁSOK

3.4 — ÉRDEKÉRVÉNYESÍTÉS A TÖRVÉNYALKOTÁSBAN

3.1_KIADVÁNYOK

„VETTEM EGY KÖNYVET, AMIT A NANE AJÁNLOTT A SEGÉLYVONALON. KIOLVASTAM KÉT HÓNAP ALATT ÉS MEGTANULTAM KEZELNI A VERBÁLISAN Bántalmazó férjemet. Azóta válunk...”

A NANE munkájának egyik alappillére a különböző tájékoztató anyagok és tematikus kiadványok publikálása, amelyeket az Egyesület ingyenesen bocsát az érintettek és érdeklődők rendelkezésére, illetve kérésre postázza is azokat. Ezek a kiadványok egyszerre igyekeznek megszólítani a szakmai közönséget, a laikus segítőket és az érintetteket. A hiánypótló, szakemberek és áldozatok által is haszonnal forgatható szakkönyvek, szakmai útmutatók és tájékoztató szórólapok a párkapcsolati erőszak, illetve a nők és gyerekekkel szembeni erőszakos visszaélések valamenyny formájára kitérnek.

Egyesületünk a kilencvenes évek végén kezdett foglalkozni magyar nyelvű kiadványok publikálásával. A cél az volt, hogy a hazai közönség számára is hozzáférhetővé váljon a témához kapcsolódó felhalmozott tudás. A kiadványok összeállításakor elsődleges szempontként szerepelt a közérthetőség és az olvasmányos stílus, hogy az üzenet minél szélesebb társadalmi réteghez eljuthasson.

A NANE 1999-ben jelentette meg első kiadványát, a *Miért Marad?* című kézikönyvet, ami mérföldkőnek számít az Egyesület munkájában és a családon belüli erőszak magyar nyelvű szakirodalmának történetében is. Az elsősorban segítő foglalkozású szakembereknek készült, de mindenki számára értékes és használható információforrást biztosító könyv már a harmadik kiadását éli, és szinte megkerülhetetlen hivatkozási alap a párkapcsolati erőszakról folytatott diskurzusban. Az alapfogalmak tisztázása, az erőszakfajták elkülönítése és legitimációja, az erőszak természetrajzának leírása és az párkapcsolati erőszakhoz kötődő tények és

tévhittek mentén egyértelműen hangsúlyozza a társadalmi elnyomás következményeit és az állam felelősségét. Magyar viszonylatban elsőként állít össze listát a hatékony és biztonságos segítségnyújtás gyakorlati módszereiről és vállal egyértelmű erkölcsi állásfoglalást a bántalmazóval szemben.

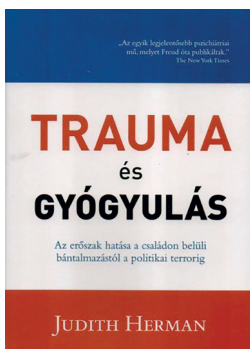
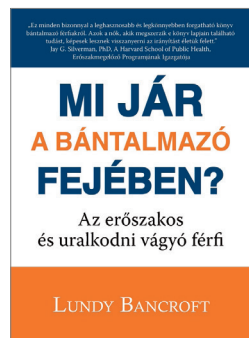
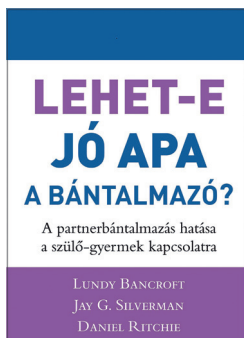
„A NANE SZAKMAI ANYAGAI SZEMBESÍTETTEK AZZAL, HOGY BÁNTALMAZÓ KAPCSOLATBAN ÉLEK. A FIZIKAI ERŐSZAK ELSŐ MEGJELENÉSEKOR EL TUDTAM HAGYNI FÉRJEM, A NANE BIZTONSÁGI ÚTMUTATÁSA ALAPJÁN, CSALÁDOM ÉS AZ EGYESÜLET ÉRZELMI TÁMOGATÁSA MELLETT. [...] MINDEZ A NANE NÉLKÜL NEM MENT VOLNA. HÁLÁVAL TARTOZOM A GYEREKEIM ÉS A MAGAM ÉLETÉÉRT.”

A hazai terepen dolgozó szakemberek írásainak publikálása mellett a NANE büszkesége, hogy számos idegennyelvű szakirodalom magyar fordítását is tető alá hozta. Ennek a tevékenységi körnek az egyik jelentős állomása a **Trauma és Gyógyulás** című könyv magyar nyelvű kiadása 2003-ban, ami komoly áttörést hozott a nők elleni erőszakról való gondolkodásban. A kivételes szakmai áttekintéssel íródott könyv a poszttraumás stressz zavar pszichológiai körképén belül elemzi az erőszak hatását a családon belüli bántalmazástól a politikai terrorig. Magyarországon ez volt az első hozzáférhető, tudományosan megalapozott szakkönyv a témában, amely mélyen együttérző és olvasmányos stílusának köszönhetően az erőszaktúlélők számára is központi önsegítő olvasmánnyá vált.

Számottevő fordulatot hozott Lundy Bancroft ikonikus könyvének, a **Mi jár a bántalmazó fejében?** magyar fordítása is. A könyv célja, hogy segítsen az érintetteknek felismerni a bántalmazás korai jeleit, különböző technikáit és gyökereit. Az író évtizedeken keresztül vezetett csoportokat bántalmazó férfiaknak, a könyv a foglalkozások során felhalmozott tudásanyagot transzformálja rendszerezett és kétségkívül lebilincselő olvasmánnyá. A könyv egyik jellegzetessége, hogy új kifejezésekkel gazdagította az érin

20SZAKMAI
KÉZIKÖNYV
ÉS KIADVÁNY

20SZÓRÓLAP

tettek témához kapcsolódó szókincsét, a pontosan megragadott tapasztalatok és aprólékosan felépített jellemrajzok mentén egyfajta bajtársi kapcsolatot tudott képezni a túlélők között. A NANE egyik csoportvezetője így foglalta össze a kiadvány hatását az önszorgató foglalkozásokon résztvevő nők körében:

„EMLÉKSZEM, HOGY A CSOPORTFOGLALKOZÁSOKON MENYNYIT EMLEGETTÉK A RÉSZTVEVŐK A BANCROFT KÖNYVET. MINDIG MONDTÁK, HOGY EGYSZERŰEN LETEHETETLEN. A SAJÁT VALÓSÁGUKAT TÜKRÖZI, ÉS HITELESSÉ TESZI, ALÁHÚZZA, AMIT MEGÉLNEK – MINDEZ PEDIG EGY FÉRFI TOLLÁBÓL! [...] AZ ÉVEK SORÁN EGYRE TETTEN ÉRHEŐBBÉ VÁLT, HOGY MILYEN SOK NŐ OLVASTA KÖNYVET. TÖBBSZÖR ELŐFORDULT, HOGY FOGLALKOZÁSOKON KÉT ÉRINTETT A KÖNYVBEN MEGHATÁROZOTT TÍPUSOK ALAPJÁN HIVATKOZOTT A BÁNTALMAZÓIRA: „A TIÉD A RAMBO? AZ ENYÉM INKÁBB HALLGATAG KÍNZÓMESTER.”

Hogyan segítek
videó _ Rácz Nóra

3.2_MŰVÉSZETI PROGRAMOK ÉS KREATÍV INFORMÁCIÓS VIDEÓK

A NANE megalakulása óta törekszik arra, hogy – a sokak számára akár életmentő szereppel bíró – informatív üzeneteit a társadalom minél szélesebb körében elterjessze. Ezt a küldetést szolgálják az Egyesület művészeti projektjei és kisfilmjei is, amelyek kreatív eszközökkel és olykor humorral fűszerezve kampányolnak a nők elleni erőszak felszámolásáért.

A NANE első kampányvideója, a Sós Bálint rendezte **Háztartási Balesetek** 2012-ben készült el, és mind hazai, mind nemzetközi viszonylatban jelentős sikereket ért el. A nem mindennapi kisfilm a hatvanas évekbeli, amerikai háziasszonyok kirakat-valóságára hajazó kulisszák előtt mozgat három női karaktert, akik kiszolgáltatottságukat műmosolyok és ügyetlen magyarázkodások mögé rejtve próbálják elkenni az őket ért erőszakot. A színpompás és kezdetben vidámnak tetsző jelenetekben a baleset-történetek előrehaladtával egyre szembe tűnőbbé válik az ironikus humor és a cukormáz-idill fedte abúzus.

A *Háztartási Balesetek* eredményes szereplését követően az Egyesület további négy saját gyártású kampányvideót készített, amelyek olyan kulcsfontosságú témákat járnak körbe, mint a párkapcsolati erőszak gyerekekre gyakorolt hatása, a bántalmazó párkapcsolat korai figyelmeztető jelei, a bántalmazott nők támogatásának jelentősége, a segítségnyújtás lehetőségei, a nők elleni erőszak egész társadalmat érintő témaként való elismerésének szükségyszerűsége, illetve a generációk közötti párbeszéd fontossága.

A NANE egyik legnagyobb közönségsikert elért művészeti vállalkozásának története 2015 márciusában kezdődött egy brit

animációs videóval, amely futótűzként söpört végig az interneten. Az egyszerű, de kivételesen ötletes videóban az alkotók a tea-fogyasztás angol hagyományának népszerűségét kiaknázva állították párhuzamba a tea ivást és a szexuális beleegyezést, pontosabban: a kölcsönösségen alapuló szexualitást. A pálcfigurákkal eljátszatott szituáció-sorozat pozitív hatását felismerve az Egyesületünk egyik önkéntese a NANE megrendelésére és annak szakmai támogatásával, két színésszel közösen elkezdte kidolgozni a **Kérsz Teát ?!** című színdarab tervét, amit 2015 végén mutattak be az A38 hajón.

Az évek óta töretlen sikerrel futó darab célja, hogy a sokszor tabuként kezelt szexualitás, valamint a zaklatás és szexuális visszaélés témakörei a felszínre kerüljenek, és nyíltan lehessen beszélni róluk. Az előadás 45 percen keresztül hol humorosan, hol megdöbbentően, teljesen hétköznapi, sokak által ismert, „ez velem is megtörtént” helyzeteken keresztül érzékelteti a manipuláció és a hatalommal való visszaélés sokféleségét. Megmutatja, hogyan tudja átvenni az udvarlás helyét a szexre való rábeszélés és az érzelmi zsarolás. A kétszereplős darabot egy órás beszélgetés követi, minnek során a közönség tagjai a NANE szakértőivel oszthatják meg saját véleményüket, tapasztalataikat.

„NAGY KIHÍVÁS EGY NÉZŐTÉRNVI IDEGENNEL A SZEXUÁLIS BELEEGYEZÉSRŐL BESZÉLGETNI EGY MERÉSZ ÉS FELKAVARÓ ELŐADÁS UTÁN, DE EDDIG MINDEN ALKALOMMAL NAGYON ÉRDEKES PÁRBESZÉDEK ALAKULTAK KI A ‚TEÁKON’. AZ EMBEREKET LÁTHATÓAN MEGMOZGATJA, ELGONDOLKODTATJA, AMIT LÁTTAK. EZ FONTOS RÉSZE A NANE TÁRSADALMI SZEMLÉLET-FORMÁLÓ MUNKÁJÁNAK, HISZEN ÍGY TUDUNK ELÉRNI KOLLEKTÍV VÁLTOZÁST A SZEXUÁLIS ERŐSZAKKAL KAPCSOLATOS GONDOLKODÁSBAN.”

A **Van Képem Hozzá közösségi fotóprojekt** a túlélők személyes tapasztalatait helyezi a középpontba. Azoknak a családon belüli erőszakot túlélő nőknek ad megnyilatkozási lehetőséget, akiknek szavai legtöbbször süket fülekre lelnek. A projektben résztvevő nők saját maguk által készített fotókon és rövid történeteken ke-

resztül osztják meg a bántalmazással kapcsolatos tapasztalataikat és utalnak az intézményi háttér felelősségére. Az alkotásokból készült kiállítás az elmúlt években az ország számos különböző pontján bemutatkozott, a projekt Instagram oldala pedig egy egymást erősítő, virtuális közösséggé fejlődött.

Háztartási
Balesetek videó_
Sós Bálint

Kérsz teát?!
színdarab

3.3_TUDATFORMÁLÓ MEGMOZDULÁSOK

A nőjogi küzdelmekben mindig is kulcsfontosságú szerepe volt a közösségi megmozdulásoknak. Ezek az események lehetőséget biztosítanak arra, hogy a közös értékek mentén szerveződők személyesen is kapcsolatba lépjenek egymással, és egymást erősítve, nyilvánosan képviseljék álláspontjukat. A nők és gyerekek elleni erőszak felszámolásáért folytatott harcban különös jelentősége van a csoportos demonstrációknak és egyéb közösségi programoknak, hiszen a magán és nyilvános szféra találkozása, a személyes tapasztalatok közötti hasonlóságok felismerése vitán felülívé teszi a jelenség társadalmi horderejét, és a felszínre hozza a probléma strukturális beágyazottságát. A NANE éppen ezért minden évben egyre több nyilvános eseményen törekszik képviselni a nők biztonságos élethez való jogát. Az Egyesületünk jelen van különböző zenei fesztiválokon, önkormányzati rendezvényeken és vidéki szervezésű eseményeken, legyen szó paprika fesztiválról vagy vegán piacos főzésről.

A NANE misszióját tekintve a tudatformáló megmozdulások legaktívabb időszaka minden évben a nők elleni erőszakkal szemben zéró toleranciát hirdető, nemzetközi programsorozat: a **16 Akciónap** időszaka. A rendezvénysorozat kiemelt célja, hogy felhívja a nyilvánosság figyelmét a nők elleni erőszak helyzetének súlyosságára, az áldozatokkal való szolidaritásra buzdítson, valamint emlékeztesse a döntéshozókat a felelősségükre. A 16 Akciónap november 25-én a nők elleni erőszak felszámolásának világnapjával kezdődik, és december 10-én, az emberi jogok világnapján zárul. Nyitóeseményként a NANE 2002 óta minden évben megrendezi a **Néma Tanúk felvonulást**, ezzel emlékezve azokra a nőkre, akik az előző évben párkapcsolati erőszak következtében veszítették életüket. A felvonuláson ezeket a Néma Tanúkat embernagyságú, piros sziluettek reprezentálják, amiken az áldozatok neve és tragikus haláluk körülményeinek rövid összefoglalása olvasható.

A NANE évről évre többórás programmal gazdagítja a megemlékezést, melyben a kritikus helyzet artikulálása mellett szó esik a megoldási stratégiákról és az intézményi felelősségvállalásról is.

„A BARÁTNŐM ÉVEKEN KERESZTÜL GYŐZKÖDÖTT, HOGY MENJEK EL VELE A NÉMA TANÚK FELVONULÁSRA, DE VALAHOGY SOSEM VITT RÁ A LÉLEK. NEM NAGYON FOGALMAZTAM MEG MAGAMNAK, DE ARRÓL VOLT SZÓ, HOGY NEM VOLTAM KÉPES BEFOGADNI EZT A SOK BORZALMAT, AMI MÁSOKNAK A HÉT-KÖZNAPI ÉLETET JELENTI. AZTÁN EGYIK ÉVBEN VÉGÜL CSAK KIMENTEM. PERSZE ISZONYÚAN ELKESERÍTŐ ÉS BORZASZTÓAN DÜHÍTŐ VOLT HALLANI A TÖRTÉNETEKET ÉS ÉRTESÜLNI A STATISZTIKÁKRÓL; DE ANNAK A RENGETEG ELTÖKÉLT NŐNEK A JELENLÉTE RENGETEG ENERGIÁT ADOTT. FELEMELŐ ÉLMÉNY VOLT ENNYI ÁLLHATATOSAN KÜZDŐ, ELSZÁNT, ERŐS NŐVEL EGYÜTT VONULNI.”

A nagyobb demonstrációk mellett a NANE társadalmi szintű tevékenységei között a standolások jelentősége sem elhanyagolható. A kitelepülések a tudatformálás, a kapcsolattartás és kapcsolatépítés fontos fórumai. A sokszínű események és a változatos helyszínek alkalmat teremtenek arra, hogy különböző érdeklődésű, korosztályú és foglalkozású emberrel folytassunk párbeszédet.

435
ESEMÉNYEN
JELENTÜNK
MEG STANDDAL

3.4_ÉRDEKÉRVÉNYESÍTÉS A TÖRVÉNYALKOTÁSBAN

A NANE Egyesület több más szervezettel karöltve kulcsfontosságú szerepet töltött be a családon belüli és szexuális erőszakhoz kapcsolódó magyarországi törvények és jogszabályok megalkotásában. Büszkéek vagyunk rá, hogy több törvény is a NANE Egyesület és a PATENT Egyesület szakértői által megírt javaslatok alapján született meg, még ha később ezek olyan, sokszor sajnos súlyosan megnyirbált formában kerültek is elfogadásra, ami a mai napig kívánnivalót hagy maga után. Tovább küzdünk azért, hogy ezek mégis teljessé váljanak, és így alkalmassá arra, hogy hatékony védelmet és segítséget nyújthassanak minden áldozat számára. A következőkben a törvényalkotásban folytatott érdekérvényesítés terén elért négy legfontosabb eredményünkről adunk számot időrendben.

4 JOGSZABÁLY ÉS
TÖRVÉNYI TÉNYÁLLÁS
ELŐKÉSZÍTÉSE ÉS
MEGSZÖVEGEZÉSE

A távoltartás törvényi szabályozása: 2002-2013

A bántalmazónak az áldozataitól való távoltartására vonatkozó javaslatot először 2002 novemberében vetettük fel. A párkapcsolati erőszak során megölt nőkről és gyerekekről megemlékező **Néma Tanúk felvonulása** kapcsán indult aláírásgyűjtés eredményeképpen megindultak az egyeztetések a minisztériumok, országgyűlési képviselők és az érdekérvényesítésben részt vevő szervezetek között. Eörsi Mátyás kezdeményezésére már 2003. április 4.-én megszületett a 45/2003. (IV.16.) Országgyűlési Határozat a családon belüli erőszak megelőzésére és hatékony kezelésére irányuló nemzeti stratégia kialakításáról, mely elsődlegesen a távoltartásra vonatkozó szabályozás létrehozását írta elő.

A szabályozás azonban elakadt. Az igazságügyi miniszter és az országgyűlési képviselők felháborodtak az ötleten, hogy bárkit (főleg férfiakat, mivel az már akkor, és a parlamenti képviselők számára is világos volt, hogy a párkapcsolati erőszak elkövetőinek többsége férfi, így a szabályozás nyilván őket "korlátozta" volna nagyobb mértékben) akár csak időlegesen is el lehetne tiltani a tulajdonától (lakásától és a benne található tárgytól). Akkor is, ha a velük egy fedél alatt élő nőre fenyegetést jelentenek, a férfiak joga a tulajdonukhoz mindennél fontosabbnak tűnt a képviselők és miniszterek számára. A jogalkotók vitatták a javaslat alkotmányosságát, és arra hivatkoztak, hogy a távoltartás intézményének bevezetése "idegen lenne a magyar jogrendszerből". Hogy ez miért lenne így, amikor a magyar jogrendszer akkor már régen ismerte például a kitiltás intézményét (amely nem csak egy lakástól, hanem egyenesen egy településtől tarthatja távol az elkövetőt), az sosem derült ki. Mint ahogy nem merült fel az a gondolat sem, hogy a bántalmazás nem ritkán az áldozat tulajdonát képező lakásban folyt, melyből az elkövető nem akart távozni – ilyen esetben a tulajdon és az afeletti tulajdonosi rendelkezés védelmének hiánya nem látszott zavarni a döntéshozókat.

A távoltartásra irányuló érdekérvényesítés azonban tovább folyt, és több hullámban is a parlament elé került. Az első hullám 2003-

tól 2006-ig tartott: az Igazságügyi Minisztérium időnként előterjesztett egy külön törvénytervezetet, időnként visszavonta vagy megváltoztatta a saját javaslatát, néha egyeztetve a civil szervezetekkel, néha nem. 2006-ban végül az IM a minimalista utat választotta, és csupán egy büntetőeljárás törvényi módosítással kívánta megoldani a kérdést. E változtatásnak a jelentősége gyakorlatilag a jogintézmény bevezetésében ki is merült, mivel a büntetőeljárás távoltartás alkalmatlannak bizonyult a párkapcsolati erőszak áldozatainak védelmére (például azért, mert büntetőeljárást feltételez, ami sok ilyen ügyben nem indul meg). A szakértő nőszervezetek előre világossá is tették, hogy ez így lesz, de mivel javaslatainkat figyelmen kívül hagyták, a jogfejlesztésre irányuló munka nem állhatott, és nem is állt le.

2008. júniusában nyílt levélben kértük az akkori igazságügyi minisztert, hogy ismét vegye napirendre a bántalmazottak védelmére szolgáló hatékony távoltartási törvény megalkotását annak fényében, hogy a büntetőeljárás törvényben szabályozott verzió teljes jogalkotói kudarc volt. Bár ekkorra széles szakmai konszenzus alakult ki arról, hogy a távoltartásra hatékonyabb jogi eszközt kell találni, a minisztérium ezt a kezdeményezést is elhárította. 2008. szeptemberében a NANE és PATENT Egyesület Sándor Klára és Magyar Bálint képviselők felkérésére elkészítette a javasolt tervezetet, mely önálló képviselői indítvány formájában került szavazásra a parlament elé. A parlamenti vitában 2008. novemberében minisztériumi egyeztetéseket követően a minisztérium számára is teljes szöveges javaslatot nyújtottunk be, ám a minisztérium inkább a benyújtott tervezetet lerontó módosító javaslatokkal élt. A NANE és a PATENT egyesület jogászai 2008. november 19.-e hajnalig az összes módosító javaslatot véleményezték, hogy ezzel könnyítsék a 16 év után hirtelen rendkívül sürgőssé vált jogalkotási helyzetben a képviselők eligazodását.

A törvényt végül politikai és szakmai alkuk és számos, általunk súlyosnak ítélt kompromisszum árán a parlament 2008. december 15-én fogadta el. A kompromisszumok sem az áldozatokat ellátó nőszervezetek szakmai igényeit, sem a bántalmazók tulajdont illető alkotmányos jogaiért aggódó államelnököket nem elégítették

ki. Az elnöki kezdeményesre eljáró Alkotmánybíróság határozata nyomán a szabályozás újabb változtatásokra nyílt meg, amelyek tovább csökkentették a bántalmazottak védelmének garanciáit. Ekkorra az előre látható jövőbeni módosítási szükségletekre tekintettel publikáltuk a távoltartás szabályozására irányuló törvénynek támpontot nyújtani kívánó "Modelltörvényt" (ld. A NANE és a PATENT Rendszerbe zárva c. kiadványa).

A távoltartásra irányuló jogalkotási kezdeményezések, a szervezetek küzdelmének és (részlegesen meghallott) szakmai érveinek jelenlegi eredménye tehát a 2009. októberétől hatályos 2009. évi LXXII. törvény a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról. A kihirdetés óta a törvényben sikerült néhány olyan, kisebb fejlesztést kiharcolni, melyek a NANE-PATENT eredeti javaslataiban már kezdettől fogva szerepeltek, és amelyekről az idő során a bíróságok és a jogalkotók is belátták, hogy elengedhetetlenek. Így például a távoltartás idejének (még mindig nem elégséges) hosszabbítása, vagy a volt élettárs sérelmére elkövetett bántalmazás szankcionálása – bár az az általunk szintén követelt lehetőség, hogy olyan partner, volt partner, és visszautasított "udvarló" ellen is lehessen alkalmazni, akivel a sértett nem élt együtt, jelenleg is nyomasztóan hiányzik. A jogszabály valódi hasznát jelenleg nem lehet felmérni, mivel a jogalkalmazás még az eleve sem tökéletes jogszabály adta lehetőségeket sem használja ki: úgy a rendőri, mint az ügyészi és a bírói gyakorlat messze elmarad a törvény által adott lehetőségektől.

A zaklatás büntető törvénykönyvi tényállása: 2007

A zaklatás büntető törvénykönyvi tényállásának kidolgozása és beiktatása – a távoltartáshoz hasonlóan – a kezdetektől a nőszervezetek legfontosabb céljai közé tartozott. Az érintettek segélyvonal- és jogsegély-hívásaiból világos volt, hogy a visszautasított férfiak és válás, szétköltözés, szakítás után az ex-partnerek a zaklatás különböző eszközeivel élve folytatják az abúzust; ez mit sem változott az elmúlt 25 évben. Egészen 2007-ig azonban a jogalkotók konzekvensen visszautasították a zaklatás tényállássá tételé-

re és büntetésére vonatkozó javaslatokat, arra hivatkozva, hogy a veszélyes fenyegetésnek már volt szabálysértési tényállása, ami már lefed mindent, és elég kell, hogy legyen. 2007-ben azonban beütött a "fehér por" botrány: egyes képviselők többször is (végül veszélytelennek bizonyuló) fehér port kaptak levélben. Mivel saját magukról volt szó, ezt követően hirtelen nagyon sürgőssé vált, hogy kialakítsanak egy tényállást, amely jogalapot ad eljárás indítására ilyen esetekben. 2007 végén a zaklatás tényállása vilámlámpópóban ment át a parlamenten, és 2008 január 1-én életbe is lépett, hogy a képviselőket meg lehessen védeni a poros fenyegetéstől.

A szokatlan gyorsasággal lefolyó javaslati és módosító szakaszok folyamataiban a PATENT és a NANE szakértői aktívan részt vettek. Amikor megtudtuk, hogy kodifikációs folyamat indul, azonnal írtunk egy teljes jogszabály-tervezetet, amit (mint utólag megtudtuk), egy képviselő egy az egyben benyújtott a kezdetleges eredeti tervezetre módosító-javaslatként. Ugyan a villám-törvényalkotási folyamat végeredménye korántsem lett tökéletes, és a jogalkotók döntései igencsak következetlenek és követhetetlenek voltak azt illetően, hogy a létfontosságú javaslatok közül mit fogadtak és mit vetettek el, több fontos eredményt is sikerült elérni a folyamatban. Többek közt, hogy – a zaklatás bántalmazói gyakorlatát figyelembe véve – ne a folyamatosság legyen a zaklatás ismérve, hanem a visszatérő vagy rendszeres jelleg. Hasonlóan fontos eredmény, hogy minősítő körülményként bekerült a törvénybe, ha az elkövető a sértett volt, vagy jelenlegi házastársa vagy élettársa. (Bár a többi kapcsolati kategória a távoltartáshoz hasonlóan kihagyásra került, és azóta is nagy szükség lenne rá.) Az egyik legnagyobb probléma, ami ma a párkapcsolati erőszak áldozatait sújtja, az eljárási zaklatás (legfőképp a gyermekelhelyezési és gyámügyi intézményrendszeren keresztül), melynek büntethetőségét szintén javasoltuk, de azzal az ürgggyel, hogy ez duplikálná a már meglévő "hamis vád" tényállást, kihagyásra került. Ugyancsak a távoltartással kapcsolatos tendenciákat idézi, hogy előbb ismerték az érintettek a tényállást, mint a rendőrök; és bár 2008. januárjától kezdve tanítgatják a sértettek a kapitányságokon a rendőröket, hogy ez bizony létezik és el kell járniuk, sajnos a mai napig gyak-

ran elmarad a jogszabály alkalmazása. Ennek egyik oka, hogy javaslataink ellenére a tényállás az elkövető szándékához ("céljához") köti a büntethetőséget; így például ha az elkövető azt állítja, hogy a napi 100 hívása, sms-e, emailje célja a gyerekei hogylétéről való érdeklődés (tekintet nélkül ezek tartalmára), akkor ügyészi megállapításra kerül, hogy ezen érdeklődés teljességgel jogában áll. Még ha a fentiek következménye az is, hogy a nőt megfélemlíti és mindennapi életébe önkényesen beleavatkozik, nem a következmény, hanem a "cél" számít.

Szexuális bűncselekmények az új Büntető Törvénykönyvben: 2008-2012

A Büntető törvénykönyvről (Btk.) szóló 1978. IV. tv. revíziójának kérdése éveken át napirenden volt. A nők elleni erőszakkal foglalkozó szervezetek minden lehetséges alkalommal felvetették, hogy a törvénynek a nők elleni erőszakkal, különösen a szexuális erőszakkal kapcsolatos hiányosságait orvosolni, középkorias szövegezését és szellemiségét modernizálni kell. A szexuális bűncselekményeket tartalmazó fejezet revíziójára vonatkozó javaslatainkat először 2000-ben juttattuk el a döntéshozókhoz. Az ENSZ női jogi bizottságához (CEDAW Bizottság) 2002-ben benyújtott első alternatív országjelentésünkben, majd később a továbbiakban is (2007., 2013.) szintén jeleztük ennek szükségességét, melyet a Bizottság rendre ki is emelt a Magyarországnak szóló ajánlásaiban.

A Btk.-ban égető hiányosságok mutatkoztak a nők elleni szexuális erőszak áldozatainak védelme terén: a szexuális bűncselekményekre vonatkozó fejezetből hiányzott a szexuális zaklatás (ez a mai napig nem változott), a szexuális zsarolás, szexuális visszaélés szankcionálása, és a prostitúció gyerek áldozatainak védelme. Jogértvényesítési munkánk során újra és újra beleütköztünk a jogalkotók rejtett vagy nyílt szexizmusába, vagy egyenesen nőgyűlöletébe: javaslatainkat olyan abszurd indokokkal utasították el, hogy az egész magyar jogrendet felborítaná, ha a 18 éven aluli prostituáltat áldozatnak tekintenék, hogy nem elvárható, hogy egy prostitúcióhasználó férfi ellenőrizze, hogy nem gyereket vá-

sárol-e, vagy hogy a magyar jogrendtől teljesen idegen, és "jogi nonszensz" arról beszélni, hogy (nemi) erőszakot fizikai támadás és fizikai sérülés látható okozása vagy ezzel való közvetlen fenyegetőzés nélkül is el lehet követni. E kifogásokat szakmai érvekkel, és/vagy nemzetközi jogszabályi kötelezettségekkel (mint pl. A kiskorú gyerekek prostituálását szankcionáló EU-s jogszabályokkal) cáfoltuk.

Az "új Btk."-ra vonatkozó előterjesztést az Igazságügyi Minisztérium végül 2012 februárjában készítette el. A NANE Egyesület, a PATENT Egyesület és Női Érdekérvényesítő Szövetség javaslatait 2012. márciusában juttattuk el a minisztériumba, ezt egyeztetések követték. Ez tartalmazta az új Btk. minisztériumi szövegének női jogi szempontú átfogó kritikáját, és tételes jogszabályszöveg-javaslatokat, melyeket az áldozatokkal folytatott munkánk tapasztalatainak, az EU vonatkozó jogszabályainak és a Nők elleni erőszak és családon belüli erőszak felszámolásáról és megelőzéséről szóló Európa Tanácsi Egyezménynek (CETS No.210) a figyelembevételével fogalmazzuk meg. Javasoltuk továbbá, hogy az "új Btk." a szexuális bűncselekményeket ne a "nemi erkölcs" patriarchális fogalma, hanem a szexuális önrendelkezés jegyében szankcionálja.

Legfontosabb javaslataink bekerültek a Büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvénybe. Így az új Btk.-ban a régi "erőszakos közöszlész" helyett olyan új tényállások szerepelnek, mint a szexuális visszaélés, szexuális erőszak, és a szexuális kényszerítés, és a gyermekprostitúció kihasználása. Ezekkel a jogalkotó elismerte egyrészt a személyek szexuális integritásának létét és védendő voltát, másrészt kezdeti kísérletet tett a gyerekek hatékonyabb védelmére a felnőttek általi szexuális kihasználásával szemben, másrészt a felnőtt nők szexuális önrendelkezésének elismerésére.

A Büntető törvénykönyvről szóló törvényt 2012 július 13.-án hirdették ki, és 2013. július 1.-től hatályos.

Önálló kapcsolati erőszak tényállás az új Büntető Törvénykönyvben: 2010-2013

2012-ben egy érintett aláírásgyűjtést szeretett volna kezdeményezni az általa is megtapasztalt jogi hiányosságok orvoslására. Kérdésére, hogy konkrétan miről szóljon a képviselők számára a téma megtárgyalását kötelezővé tévő ún. népi kezdeményezés, azt ajánlottuk, hogy ugyan a Btk. kodifikációs folyamata már lezárult, a családon belüli és párkapcsolati erőszak önálló tényállásként ebbe nem került be – ennek pótlására lehetne próbát tenni. A benyújtott kezdeményezést az OVB először visszautasította azzal, hogy az nem alkalmas, azonban miután segítettünk pontosan megfogalmazni a tervezett aláírásgyűjtés tételmondatát, kénytelen volt mégis befogadni. A szükséges 50.000 aláírás öszszegyűjtése nagy kihívás volt: ebben számos szervezeten kívül sokat segített az országosan rengeteg nőhöz eljutó, széles hálózattal rendelkező AVON, amely a NANE támogatójaként értesült a kezdeményezéről; és több ismert nő, médiaszemélyiség. Összegyűltek az aláírások: az Országgyűlésnek tárgyalásra kellett bocsátania a kezdeményezést.

A kezdeményezés megtárgyalását a Parlamentben egy éjszakai órára tűzték ki: világos volt, hogy csendben és gyorsan szeretnék azt lesöpörni. Legnagyobb szerencsénkre azonban Varga István képviselő nem fogta vissza magát a téma megvitatása folyamán, és kimondta véleményét, mely szerint, ha a nők elég gyereket szülnének, jobban megbecsülnék őket, és nem érné őket erőszak. Megszólalása botrányt robbantott ki, megütötte a szélesebb közvélemény ingerküszöbét, és tüntetéshullám indult az önálló tényállást indítványozó népi kezdeményezés mellett és a képviselő által kifejezettek ellen. A felháborodás nem ült le, a kormány végül kénytelen volt a kezdeményezéssel foglalkozni, ha el akarta kerülni, hogy teljes mértékben a képviselő botrányos álláspontjával azonosítsák.

Egyeztetések és munkacsoportok indultak, amelyekben a PATENT és a NANE aktívan részt vett. A PATENT 2006 óta

rendelkezett szövegszerű törvénytervezettel a témában, melyet először 2010-ben, majd a 2012-ben tökéletesítve terjesztettünk a vonatkozó munkacsoport elé, és közvetlenül a minisztériumba. Ennek köszönhetően sikerült elérni, hogy a tényállás alkalmazható legyen olyan elkövető esetében is, akivel a sértett nem volt összeházasodva, de akivel közös gyermeke van – a teljes javaslatunkat azonban nem iktatták be, így más, nem formalizált kapcsolat esetében a tényállás nem alkalmazható. Szintén javaslataink alapján került be a kapcsolati erőszak több formájának elismerése a törvénybe.

A kapcsolati erőszak tényállás alkalmazási gyakorlata azonban változatlanul hiányos: a nyomozó hatóságok közel sem használják ki a benne rejlő áldozatvédelmi lehetőségeket, pedig – szintén a nőszervezetek érdekérvényesítő tevékenységének köszönhetően – a törvényi alapeset nem magánvádas, hanem hivatalból üldözendő.

4_

PARTNERSZERVEZETEK, TESTVÉRSZERVEZETEK, NŐVÉRSZERVEZETEK

A NANE EGYESÜLET KORÁNTSEM AZ EGYETLEN SZERVEZET, AMELY AZ ELMÚLT 25 ÉV SORÁN KOMOLY SZEREPET JÁTSZOTT A NŐK ELLENI ERŐSZAK ÁLDOZATAINAK ELLÁTÁSÁBAN ÉS ÉRDEKEIK ÉRVÉNYESÍTÉSÉBEN. LEGSZOROSABB PARTNERÜNK A PATENT EGYESÜLET: RÖVID BEMUTATKÓZÁSUKAT ALÁBB OLVASHATJÁTOK. SZERETNÉNK FEJET HAJTANI TÖBB MÁS NŐSZERVEZET ELŐTT IS, AKIKKEL AZ IDŐK SORÁN EGYÜTTMŰKÖDTÜNK, ÉS AKIK KÖZÜL UGYAN NÉHÁNY KAPACITÁS HIÁNYÁBAN SAJNOS MEGSZÜNT, VAGY KEVÉSBÉ AKTÍVAN VESZ RÉSZT A MOZGALOMBAN, DE TÖBB A MAI NAPIG IS TEVÉKENY, ÉS EGYRE ERŐSEBB SZERVEZET. KIADVÁNYUNK ZÁRÓOLDALÁBAN ŐK KERÜLNEK BEMUTATÁSRA.

IDŐVONAL

PATENT EGYESÜLET

A PATENT (Patriarchátust Ellenzők Társasága) Jogvédő Egyesület 2006-ban alakult. Az alapító tagok közül többen is tagjai voltak az immár megszűnt Habeas Corpus Munkacsoportnak, amely szintén jogi segítségnyújtással és stratégiai pereskedéssel foglalkozott nők és szexuális kisebbségek tagjai ellen elkövetett jogszértések témájában, és a NANE Egyesülettel is szoros együttműködésben állt. Hamar világossá vált, hogy a nők elleni erőszak áldozatainak rendszeres és rendszerszintű hiányosságokkal és az eredeti jogsérelemre ráakadó további sérelmekkel kell szembenéznük, amikor jogorvoslatért próbálnak folyamodni. A PATENT Egyesület azért jött létre, hogy szakértői- és érdekérvényesítő szervezatként az ebből fakadó igényekre reagáljon: támogassa az áldozatokat az igazságszolgáltatási rendszerben tapasztalható hiányosságokkal, és akár rosszindulattal szemben, és nyomást gyakoroljon az államra, hogy a törvényhozás és jogalkalmazás alkalmassá váljon a nők legalapvetőbb, biztonságához fűződő emberi és állampolgári jogainak védelmére.

Az Egyesület elsősorban a nők és gyerekek elleni erőszak, valamint a reprodukív jogok témáihoz kapcsolódó területeken képzett szakemberekből, jogászokból, kutatókból, szakértőkből áll, és jogi segítségnyújtással, jog-elemzéssel, jogalkotási javaslatok és véleményezések megfogalmazásával, és kutatással foglalkozik.

* Jogsegély-vonalunk az Egyesület alapítása óta töretlenül működik: 3700 jogsegélyhívást fogadtunk, 1500 jogsegélylevélre válaszoltunk, és 640 ügyfél számára nyújtottunk személyes jogi konzultációt.

* A NANÉval közösen alakítottuk ki – Magyarországon elsőként – a többféle segítői támogatást kombináló integrált ügyféllátás gyakorlatát, amelynek keretében 175 ügyfelet láttunk el hosszútávon.

* 2013-2016-ig elsőként honosítottuk meg a bíróságfigyelés gyakorlatát, melynek keretében 80 képzett önkéntes több, mint 300 tárgyalást monitorozott – erre hivatkozva kaptunk helyet az állami feketelistán.

* 160 alkalommal tartottunk előadást, műhelyfoglalkozást, képzést olyan szakembereknek, akik munkájuk során találkoznak bántalmazott nőkkel és gyerekekkel.

* Számos stratégiai fontosságú ügyben láttunk el jogi képviseletet, és közel az összes, nagy nyilvánosság előtt zajló ügyben támogattuk az érintetteket.

* Alakulásunk óta nyújtunk konzultációt érintetteket képviselő jogászoknak is, pótolva az akut hiányosságokat a jogásképzésben, amely nem készíti fel a szakembereket az áldozatok érdekeinek hatékony védelmére.

* Az elmúlt 13 évben 14 szakmai kiadványunk jelent meg; a NANÉval közös Nők Joga szórólap-sorozatban 12 szórólapot tettünk közzé.

* 4 hazai és nemzetközi projektben vettünk részt.

* 14 kutatást végeztünk el.

Büszkék vagyunk rá, hogy az Egyesületnek olyan érintettek, egykori ügyfelek is tagjai, akik saját történetük feldolgozását követően tapasztalati szakértőkként csatlakoztak hozzánk. Az Egyesület céljait és tevékenységeink irányát az elmúlt 13 év során az határozta meg, hogy milyen problémákkal és esettípusokkal fordulnak hozzánk a patriarchális erőszak áldozatai; így vált az utóbbi években egyre jelentősebbé számunkra a kényszerláthatás és az intézményi áruulás témája, és így jutottunk arra, hogy 2019-ben megalapítsuk a Magyar Nőjogi Perselyt áldozatok jogi költségeinek támogatására, lehetővé téve a jogérvényesítést olyan nők számára is, akik súlyos anyagi korlátokkal szembesülnek az igazságszolgáltatási rendszerben.

2010-ben, aggasztó állami tendenciák hatására kezdtünk el komolyabban foglalkozni a szexuális és reprodukzív jogok és egészség témájával, különösen a terhességmegszakításhoz fűződő jog védelmével. Így váltunk az egyetlen, reprodukzív jogokat nőjogi és feminista szemlélettel megközelítő és védelmező jogvédő szervezetté az országban. Azóta három kutatást végeztünk a témában, és számos kampányt indítottunk a nők önrendelkezési jogának védelmében. Felismerve a gyerekek között és gyerekek ellen elkövetett szexuális atrocitások számának emelkedését, és azt,

hogy a nemek közötti egyenlőségen és kölcsönösségen alapuló szexuális felvilágosítás nélkül nincs esély a szexuális erőszak és nem kívánt terhességek megelőzésére, 2015-ben elindítottuk Kapcsolódj be! című szexuális felvilágosító programunkat. Felvilágosító óráinkon 2016 óta 680 fiatal vett részt, és 2019-ben kiadtuk tanároknak szóló kézikönyvünket a témában.

MAGYAR NŐI ÉRDEKÉRVÉNYESÍTŐ SZÖVETSÉG

A Magyar Női Érdekvégyesítő Szövetség (régábban MaNÉSz, napjainkban NÉ vagy Női Érdek) 2003. október 3-án alakult. 23 magyar nőszervezetet tömörítő ernyőszervezet, és az Európai Női Érdekvégyesítő Szövetség (European Women's Lobby) tagja - így rajta keresztül a magyar nőszervezetek is hatással lehetnek az európai szintű érdekvégyesítési törekvésekre. Emellett a Magyar Női Érdek saját jogon is folytat tevékenységeket a nők érdekvégyesítésének területén, elsősorban nemzetközi projektek formájában. Elsősorban a gazdasági és munkaerőpiaci egyenlőtlenség, az oktatás, és a nők elleni erőszak témájában aktív.

Hosszú távú célkitűzése, hogy a magyar nők társadalmi és jogi egyenlőséghez hozzájáruljon, segítse a szemléletváltást a nemek esélyegyenlősége tekintetében. A szövetség igyekszik a nők szociális helyzetét, életesélyét és életminőségét a maga eszközeivel javítani, fellép a nőkkel szembeni diszkrimináció és erőszak minden formájának tilalmaért is. Ehhez elengedhetetlen, hogy a nemzetközi egyezményeket Magyarország is betartsa, az EU-s jogi normákat itthon is elfogadják. A szövetség a napi gyakorlatban a jogalkotás különböző szintjeihez kapcsolódva arra törekszik, hogy a nők élni tudjanak emberi jogaikkal a társadalmi élet minden területén, a magán- és a közsférában egyaránt, a törvényhozástól a törvények megvalósításáig terjedően.

MONA - MAGYARORSZÁGI NŐI ALAPÍTVÁNY

A MONA – Magyarországi Női Alapítvány 1992-ben alakult, és 2014-ig volt aktív. Célja között szerepelt a nők és férfiak közötti esélyegyenlőség elősegítése; a civil szféra és a kormányzati szer-

vek közötti szociális párbeszéd előmozdítása a női esélyegyenlőség témakörében; a társadalom, azon belül a kormányzati szervek befolyásolása a nők esélyegyenlőségének növelése érdekében (különös tekintettel a "gender mainstreaming"-re, azaz a közpolitika nemek közötti egyenlőtlenségeket figyelembe vevő alakítására).

Kiemelten fontos szerepet töltött be azáltal, hogy központi témaként foglalkozott a prostitúció és az emberkereskedelem témájával: közel 100 képzést tartottak a témában olyan szakembereknek, akik a munkájuk folyamán kapcsolatba kerülhetnek áldozatokkal. Bár ma is több nőszervezet tekinti céljának a prostitúcióval kapcsolatos szemléletformálást, az emberkereskedelem áldozatainak érdekérvényesítését, és a prostitúcióba való bekerülés megelőzését, a MONA megszűnése nagy űrt hagyott: jelenleg nincs olyan szervezet, amelynek ez lenne a központi tevékenysége. A magyar nőszervezetek közt a MONA egyedülálló módon foglalkozott a férfiak szerepével és a férfiakkal, például a "Férfiak apaszerepben" című projektjükön keresztül, és a családon belüli erőszakot elkövető fogvatartottakat célzó nemzetközi ALTRA projektben.

EMMA EGYESÜLET

Az EMMA Egyesület 2010-ben alakult a várandós nők és az anyák támogatására és érdekeinek érvényesítésére a szülészeti erőszakkal, és a nők és csecsemők testi és lelki épségét figyelmen kívül hagyó egészségügyi gyakorlatokkal és társadalmi nyomással szemben. A kezdetekben szorosan összefonódott a szabad és háborítatlan szülést követelő Másállapotot a szülésetben! mozgalommal és kezdeményezéssel. Az Egyesület 2015-ben indította el telefonon és e-mailben elérhető anonim segélyvonalát, az EMMA Vonalat, ahová a nők a gyermekvállalással kapcsolatos kérdéseikkel, problémáikkal, tapasztalataikkal, gondolataikkal fordulhatnak. Az Egyesület munkájának előterében a nők szülészeti ellátásban szerzett tapasztalatai állnak.

A segélyvonal mellett kutatási projekteken, valamint a szüléssel és szoptatással kapcsolatos személyes és csoportos konzultá-

ciót és beszélgetéseket nyújtó szolgáltatásaikon keresztül folyamatosan informálódnak arról, hogy a jelenlegi szülészeti ellátórendszerben a nők milyen tapasztalatokat szereznek, és mit élnek meg; így biztosítják, hogy társadalmi köztudat-formáló és érdekérvényesítési munkájuk a nők tapasztalatain és az általuk kifejezett szükségleteken alapuljon.

KÖZÉLETI ROMA NŐK EGYESÜLETE ÉS BÓDVA-VÖLGYI KÖZÉLETI ROMA NŐK EGYESÜLETE

A Közéleti Roma Nők Egyesülete 1995-ben, a Bódva-völgyi Közéleti Roma Nők Egyesülete pedig 2006-ban alakult meg. Mindkét egyesület célja a roma nők jogainak és társadalmi érdekeinek képviselete, sikeres közéleti szerepvállalásuk elősegítése; a halmozottan hátrányos helyzetűek társadalmi felemelkedésének és esélyegyenlőségének segítése; a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségekkel, valamint a határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység folytatása; nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés; és kulturális tevékenységek folytatása.

A Közéleti Roma Nők Egyesülete kulcsfontosságú és széleskörű tevékenysége körében országos, szinten képviseli a roma nők érdekeit és szempontjait a politikai és társadalmi diskurzusban és a nőmozgalomban egyaránt. A Bódva-völgyi Közéleti Roma Nők Egyesülete pedig a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei régióban helyi tevékenységeivel és projektjeivel tölt be hiánypótló szerepet. Mindkét szervezet kiemelten foglalkozik a nők elleni erőszakkal, és azon belül is a roma nők elleni erőszak áldozatainak támogatásával, és a roma nőket sújtó sajátos nehézségekkel, különösen a jogérvényesítés terén.

HANEM - HAJLÉKTALAN NŐK EGYMÁSÉRT MUNKACSOPORT

A HaNEM az AVM (A Város Mindenkié) csoport női munkacsoportjaként indult 2012-ben, a hajléktalan nők egymással vállalt szolidaritásának kifejezésére, hajléktalan nők megerősítésére, tapasztalataik, helyzetük és szükségleteik feltárására és kihan-

gosítására, és érdekeik képviselésére. Már a kezdetektől szoros együttműködésben álltak a NANE Egyesülettel. A HaNEM számos programot, foglalkozást és beszélgetést szervezett hajléktalan nők számára. A HaNEM-nek köszönhető, hogy a hajléktalan nők helyzete is megjelent a hajléktalanságról szóló társadalmi párbeszédben, amely sok más társadalmi problémához és egyenlőtlenséghez hasonlóan addig jellemzően csak a férfiak problémáit tematizálta. A munkacsoportnak köszönhetően vált például ismertebbé, hogy a hajléktalan nők nagy része nők elleni erőszak áldozata; hogy sok hajléktalan nő éppen erőszak következtében került az utcára; és hogy az anyagi és lakhatási nehézségekkel küzdő nőktől gyakran jogtalanul elveszik a gyereküket. 2017-ben a korábban nagy nyilvánosság előtt is aktív csoport női önszolgáltató csoporttá alakult.

ÚJRAKEZDÉS

Az Újrakezdés zárt és titkos Facebook-csoportot 2013-ban alapították független aktivisták. A csoportban elsősorban bántalmazó kapcsolatukat elhagyó, életüket "újrakezdő" nők és anyák kapcsolódnak össze, cserélnek tapasztalatot, tanácsokat, segítik egymást adományokkal, tárgyi és anyagi támogatással. Az Újrakezdés a bántalmazó kapcsolatból való kilépés különböző szakaszaiban járó nők számára támogató és biztonságos közeget teremt. A csoportnak vannak olyan tagjai is, akik nem érintettek közvetlenül kapcsolati erőszakban, de elkötelezettek az iránt, hogy támogassák az érintetteket az újrakezdésben – így a nők elleni erőszakkal foglalkozó szervezetek aktivistái és szakértői közül is többen csatlakoztak. A csoportba az Újrakezdés nyilvános Facebook oldalán keresztül lehet jelentkezni, és ugyanitt adományokat is fel lehet ajánlani a csoport tagjai számára. A csoport adminisztrátorai karácsonyi gyűjtéseket és adomány-felhívásokat is közzétesznek a nyilvános oldalon a csoporttagok szükségletei alapján.

NEM! - NŐK EGYMÁSÉRT MOZGALOM

A NEM! egy 2018-ban indult kezdeményezés, amely a magyarországi nők helyzetére kíván reflektálni, valamint a nők között solidaritást és közösséget teremteni. A budapesti Társadalomelméleti Kollégiumból és egy bántalmazással kapcsolatos élményeket feldolgozó Facebook-csoportból induló kezdeményezés elsősorban fiatal nőket tömörít. Központi témáik a nők elleni erőszak és a fizetetlen, reprodukív munka. Tevékenységeik között szerepel a menstruációs szegénységgel küzdő nők számára higiéniai termékek gyűjtése, és a feminista és társadalom-kritikus szövegeket feldolgozó NEM! olvasókör. Terveik között szerepel az országos hálózatépítés az országos nőjogi szervezetek és a kisebb, budapesti és vidéki helyi nőszervezetek között, és előadás-sorozatok megszervezése a nemek közötti egyenlőtlenségek különböző vonatkozásairól.

JÓL-LÉT KÖZHASZNÚ ALAPÍTVÁNY

A JÓL-LÉT Közhasznú Alapítvány 2002-ben jött létre azért, hogy megoldásokat keressen az anyaság és munka/hivatás/karrier összeegyeztetésének széles körben tapasztalt nehézségeire. Hazai és nemzetközi kutatási és foglalkoztatási projektek résztvevőjeként elméleti és gyakorlati ismeretek alapján nyújt szolgáltatásokat pályaujrakezdő anyák és munkáltatók részére, és népszerűsíti az apák szerepvállalását a gondoskodásban.

VENŐKE - VESZPRÉMI NŐK KEREKASZTALA EGYESÜLET

A Veszprémi Nők Kerekasztala Egyesület 1995 tavaszán alakult azért, hogy elősegítse a nők részvételét a közéletben, a nőket érintő kérdésekben (azaz minden társadalmi kérdésben) találkozókat, előadásokat és tanfolyamokat szervezzen, kiadványokat jelentessen meg, és biztosítsa, hogy a nők nagyobb számban és hatékonysággal vegyenek részt a döntéshozó szervek munkájában. Célja továbbá, hogy érdekvédelmi és szociális tevékenységgel a nők esélyegyenlőségét, társadalmi elfogadottságát előse-

gítése. A VENŐKE aktívan részt vesz az országos nőszervezetek munkájában, és lehetőségeihez képest szoros kapcsolatot ápol a társszervezetekkel. A szervezet a nők elleni erőszakot megalakulása óta fontos témának tekinti, mely befolyásolja a nők társadalmi részvételét.

LABRISZ LESZBIKUS EGYESÜLET

A Labrisz Leszbikus Egyesületet hivatalosan 1999-ben jegyezték be, de alapítói 1996 óta szerveztek találkozókat, beszélgetéseket. Az Egyesület legfontosabb tevékenysége a közösségszervezés, a leszbikus és biszexuális nők láthatóságának erősítése, és a szélesebb társadalommal való dialógus. Az Egyesület első tevékenysége a havi rendszerességű Labrisz beszélgető-estek megszervezése volt, amelyek a mai napig zajlanak, 2007 óta kiegészülve a Gobbi Hilda filmklubbal. Társzervezői lettek a nyári meleg és leszbikus fesztiválnak, 2005-ben pedig elindították a leszbikus LIFT fesztivált. Hiánypótló könyveket adtak ki a leszbikus nők mindennapi valóságáról, az előbújásról és a diszkriminációról, és a leszbikus történelemről, politikáról, szépirodalomról. Az Egyesület „Melegség és megismerés” című, elfogadást elősegítő iskolai programja 2001-ben indult. A program a politikusok és a média egy részének időnként fellángoló felháborodása ellenére azóta is sikeresen folyik: mára több száz órát tartottak budapesti és vidéki középiskolákban és tanárképző intézményekben, és kiadták a „Már nem tabu” című tanári kézikönyvet.

NŐKÉRT EGYESÜLET

A Nőkért Egyesület 2009 óta működik, hivatalosan 2013-ban került bejegyzésre. Célja a nemek egyenlőségével kapcsolatos szemléletformálás, annak kiemelt részeként a jelentős teljesítményt nyújtó nők és a feminizmus történetének megismertetése, valamint a nőkkel szembeni erőszak és a szexizmus elleni küzdelem, elsősorban az újságírás, közösségi média, és események eszközével. Honlapjuk archívuma a magyar nő- és feminizmus-történelem egyedülálló és hiánypótló krónikáját nyújtja. Ebből „A magyar feminista megmozdulások története” címmel

vándorkiállítás is készült. Honlapjukon az aktuális feminista és feminista vonatkozásokkal is rendelkező eseményekről is tudósítanak, beszámolnak. 2012 óta csatlakoznak szervezetként az erőszakellenes megmozdulásokhoz, vagy szerveznek önállóan ilyeneket (Nők Lázdása tüntetéssorozat, az Egymilliárd Nő Ébredése kampányok, 2014-ben a Slutwalk Budapest, a nők elleni erőszak elleni 16 Akciónap), és társszervezői az Angyalhír emléksétáknak. A feminista témák közbeszédben tartása, illetve a tájékoztatás, szemléletformálás érdekében 2014-ben vitaesteket, a 2015/16-os és 2017/18-as tanévben pedig szabadegyetemet és kerekasztal-beszélgetéseket rendeztek. Kétszer is sikeresen fordultak a Médiahatósághoz, amely indítványozásukra szankcionálta a gólyatábori szexuális erőszakokat bagatelizáló, ezekkel viccelődő műsorokat.

MINŐK - MAGYAR INTERNETEZŐ NŐK EGYESÜLETE ÉS NŐTÁRS KÖZHASZNÚ ALAPÍTVÁNY

A Magyar Internetező Nők Egyesülete 2001 és 2005 között működött, és jelentős szerepet játszott a Magyar Női Érdekérvényesítő Szövetség létrehozásában, a lehetséges tagszervezetek tájékoztatásában, és az ország különböző pontjain levő nőszervezetek közti online kommunikáció elősegítésében. A Nőtárs Közhasznú Alapítvány 2004-ben alakult, és a mai napig működik. A két szervezet közösen adta ki 2005-ben a Feminista Almanachot, mely a kortárs magyarországi nőmozgalom történetének és előzményeinek gazdag forrásmunkája.

MEGJEGYZÉS:

Az itt feltüntetett jegyzék nem kimerítő lista: azokat a szervezeteket öleli fel, amelyekkel az évek folyamán alkalmunk volt szorosabban együttműködni, és amelyeket – úgy véljük – kulcs-szerepük miatt mindenképp meg kell említenünk. A kiadvány terjedelmének korlátai miatt számos kisebb, rövidebb életű vagy helyi, de fontos nőszervezet is kénytelenek voltunk kihagyni annak ellenére, hogy tevékenységük szintén rendkívül értékes (volt). Ilyenek például a Nő az Esély Egyesület, a Színes Gyöngyök Délvidéki Roma Nőkért Egyesület, a várpalotai Írisz Nőegyesület, a gödöllői REGINA Nőház, és a társadalmi nemek és oktatás kapcsolatával foglalkozó IGEN Egyesület.

Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen Egyesület

1447 Budapest, Pf. 502

info@nane.hu

www.nane.hu

segélyvonal: 06 80 505 101

adószám: 18060339-1-42

Patriarchátust Ellenzők Társasága / PATENT Egyesület

1024 Budapest, Forint utca 10.

info@patent.org.hu

www.patent.org.hu

telefonos jogsegély: 06 70 220 2505

adószám: 18192249-1-41

A NANE Egyesület és a PATENT Egyesület támogatásával hozzájárul a szervezetek hatékony munkájához, a bántalmazott nők és gyerekek védelmének biztosításához. A támogatási lehetőségekről és további tevékenységeinkről a *www.nane.hu* illetve a *www.patent.org.hu* honlapokon tájékozódhat.

**„A SEGÍTSÉGET NEM KELL
KÉRDEMELNI. A SEGÍTSÉG JÁR.”**